Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккхехьарча Совета а орган

Ера 9 АПРЕЛЬ № 29 (2241) 1959 шу

Мах 20 кеп.

ВОРХI ШЕРА ПЛАН ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЕРГЬЯ

ССКП обкоме

Гудермесски районерча совхозий кхашкара бIаьстен балхаш леларах

ССКП обкома бюрос белгалдоакх Гудермесски района совхозашна бIаьсти лаьтташ ахара план кхоачаш а яь, хьалха дIаювш йола ка бола культураш дIайийна яьха хилар. Цунца цхьана районе йолаш я кхашкарча балхий агротехника воча бесса телхаяь моттигаш а. Гудермесски совхоза хьалхарча отделенеи «Дружба» яхача совхоза кхоалагIча отделенеи лаьтта тIеха аьха моттигаш я — 10—14 сантиметр. Лаьтташ аха доладалехь соахкарча йоархIех уж лаьтташ цIен ца дар бахьан долаш тракторий болх маэшша дика лелацар. Кхай йистош ца оахаш ютар, хьоангIалаш доацаш дора доахам. Хержаь фу къоаста ца деш гидуаргаш дIаювш моттигаш хиннай.

Механизаторий болх дика вIаштIехьа баьккхабац. Шишша сменах болх бара меттел «Дружба» яхача совхозе хIара смено денни буси ду балхаш Гудермесски совхозе цхьан сменах мара дац. Бийсан лаьтташ ахара гIулакхага хьажац партен райком, райисполком, совхозий кулгалхойи специалисташи.

БIаьсти кхашка де дезача балхий планаш бригадашка ханнахьа дIакхачийтаяц, балха боарамаш ца довзаш а, баьча балхах шоашта лургдар фуд ца ховш а ба дуккха трактористаш. Тракторни бригадашка общественни питани вIаштIехьяьккхаяц, царех дукхагIъяраш вагончикаш йоацаш я. Долаш дола цIенош эшача хIамашца Iалащдаьдац, царех дукхагIдараш тIа-кIал юлла хIама йоацаш да, газеташи журналаши бригадашка наг-нагахьа мара дагIац.

ХьажкIаш дIае кийчлулга кхоачамболлаш дика лелац совхозашка. Лаьттан доакъош звеношка дIаденнадале а, хIаьта а цу доакъошка удобренеш яхкара гIулакх мела леладу. ДIаюш йола хьажкIаш фуала йоахилга а, уж хоржилга а сухал ца беш леладу. Района цхьацца бола кулгалхой а совхозий болхлой а хIанз а кхета ца деш ба квадратно-гнездови хьисапе хьажкIаш даер мугIарех ювчул дуккха а пайданагIа хилар, лаьтташ шаьрача даддашехьа хьажкIай цхьадола дакъа мугIарех дIае уйла йолаш ба уж.

Гурахьа дIадийнача ялаташта во Iунал ду. Ханнахьа макхаш дахац, бIаьстен юхье дIадийна ялаташ нийлха тIадаьннача цIаькха дIадувш а дац.

ССКП бюрос белгалдир, болхлошта юкъе массово-политически болх кхоачамболлаш боаржабаь ца хилар. Отделенештей, бригадаштей, звеньяштей юкъе социалистически яхь лелае договораш оттаьяц. Хьокхамий доскаш кийчдаьдац, ялаташ хьувкъадари кхыдола хьокхамаш дахарней тIайица декхараш мел кхоачащдаьд гойташ йола агитаци яц совхоза бригадашкеи отделенешкеи, хан-ханнахьа арахецац къахьегама листокаши «Молния» яха листокаши. Совхоза механизатораштеи кхыча болхлоштеи нагтахьа мара газеташ а дешац беседаш а яц.

БIаьстен юхьера кхашкара балхаш чакхдахара а хьажкIаш дIаера кийчо яра а гIулакх иштта во эттад районе, укх шера ялаташ хьувкъадара а лаьттан тIара йоала продукташ алсамъяхара а йола лард хиларах тарра, тIайица социалистически декхараш кхоачащдарни бIаьстен юхье ялаташ дика дIадераи, бIаьстен юхье ялаташ дIадае доладеннача хьалхарча денношкехье а совхоза болхлойи специалисташи партен райкомо, райисполкомо, совхозий партийни организацешеи кулгалхошеи оарцагIа ца бахар бахьан долаш.

БIаьстен юхье дIадувш дола ялаташ толаме дIадийна дахар духьа ССКП обкома бюрос декхарийла яьй партен Гудермесски райком (нов. Калагов), райисполком (нов. Парсаданов), первични партийни организацеши совхозий директораши бIаьстен юхьера ялаташ дIадерца а дIае хьажкIаш кийчъярца а долаш дола укх тIа белгалдаь кхоачамбоацараш кхы ца гоадеш дIадаха. Цу гIулакха цIенхаштта тIахьожам оттабе беза кхашкара балхаш дика чакхдахара а лаьтта кийчдеча ханеи бIаьстен юхьера ялаташ дIадувча ханеи агротехника ца телхаяйтара а. Харцахьа балхаш дарах даьнна зе бехкебарий чотах меттаоттадолда.

Тракторашка шин сменах болх байтилгеи кхашка балхаш деча царех бизза пайда эцилгеи вIашагIдолла деза. Механизаторашта эшаш дола хьалаш оттаде деза, царна общественни питании дика кийчъяь вагончикаши, кхашкара станаши вIашагI а ехка. Трактористашка дIадовзийта деза балха боарамаши къахьегамах алапи далара бокъои.

ТIадожадаьд пхи ди далалехьа хержа къоаста а даь дIаде хьажкIай фу кийчделга, хьажкIаш дIаювча кхашка удобренеш хьолга сихделга. Совхоза болхлой декхарийла ба ший ханнахьа лаьтта кийчде а баьца даараш дIаде а, ши ди далалехьа гурахьа дIадийнача ялаташка хьажа а хьежа уж дика хьалтIа ца даьннача моттигашка подкормка е а, вIалла хьалтIа ца даьннача участкашка юха дIаде а.

ССКП обкома бюрос харцахьа лаьрхIар Гудермесски а кхыча районий а совхозий цхьаболча кулгалхоша а болхлоша а хьажкIаш квадратно-гнездови хьисапе дIаера лоархIам ца бар, хIаьта партен райкомаши райисполкомаши, колхозаши, совхозаши моллагIча а гIулакха лаьрхIа яле а хьажкIаш квадратно-гнездови хьисапе дIаювлга Iалащде декхарийла а йир.

ССКП обкома бюрос партен Гудермесски райкоми совхозий первични парторганизацешка декхарийла йир лакхарча агротехнически боарам тIа бIаьстен кхашкара балхаш чакхдахара шерра социалистически яхь йоаржае. Совхозашна 1959 шера тIайица социалистически декхараш кхоачащдара тIахьехаш кхашкарча станашкеи отделенешкеи гойтара агитаци вIашагIйолла, «Молния» яха листокаш хан-ханнахьа арахецилга вIашагIдолла, моттигерча печата оагIонаш тIа совхозни производствон дикагIболчар опыт шерра ювца.

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1959-ча шера 7—8 апреле обкома заседаней зала чу ССКП Нохч-ГIалгIай обкома аргIан йола VIII-гIа Пленум хилар.

Пленумо дийцар е дешаш:

1. Республикерча кагирхошта юкъе бу кхетама болх тоабарах;
2. 1959-ча шера юрта боахаме тIайица социалистически декхараш кхоачащдарах.
3. Организационни дош.

Хьалхарча дешах лаьца доклад йир ССКП обкома секретара **М. К. Фоменкос**, шоллагIча дешах лаьца — ССКП обкома секретара **Ш. С. Сагаевс.**

Уж дешаш дувцаш пренеех къамаьлаш дир укх новкъосташа: **В. В. Голубовске** (ВЛКСМ обкома секретарь), **С. А. Амхадовс** (ССКП Урус-Мартановски райкома секретарь), **А. М. Решетниковс** (Къахьегама резервай управленен начальник), **Е. Н. Зотовс** (ССКП Грозненски горкома секретарь), **И. Г. Белогорцевс** (ВЛКСМ Шелковски райкома секретарь), **Н. А. Асхабовс** (ССКП Веденски райкома секретарь), **М. В. Зрянина** (ВЛКСМ МагIалбика горкома секретарь), **Х. Х. Боковс** (ВЛКСМ Наьсарен райкома секретарь), **А. И. Суховс** (ССКП обкома партийни органий отдела заведующи), **В. Х. Адсаламовс** (ССКП Курчалоевски райкома секретарь), **В. А. Татаеве** (Культуран Министр), **О. А. Чахкиевс** (ССКП обкома секретарь), **Д. П. Саньно** (ССКП Курчалоевски райкома секретарь). **П. П. Коноваловс** (ССКП Надтеречни райкома секретарь), **С. Б. Мизаевс** (ССКП Саясановски райкома секретарь), **Б. С. Чадовс** (ССКП Сунженски райкома секретарь), **С. С. Сидельниковс** (Софпрофа председатель), **Б. К. Тумгаевс** (ССКП Наьсарен райкома секретарь), **В. Г. Филлиповс** (ССКП Грозненски сельски райкома секретарь), **Ф. В. Сухомлиновс** (Ермоловски оалхазарий совхоза директор), **А. М. Слюсаревс** (Министрий Совета Председатела заместитель), **В. К. Донсковс** (ССКП Шаьлан райкома секретарь).

Пленум йистейоаллаш къамаьл дир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. **А. С. Трофимовс.**

Цу дешаех Пленумо доагIаш дола соцамаш тIайийцар.

Пленумо чIоагIвир ССКП обкома промышленно-транспортни отдела заведующел н. **С. В. Синельников.**

Пленумо мукъавалийтар пропагандани агитацени отдела заведующеллара н. **Б. Х. Зязиков** из кхыча балха тIа хьожаварах. Пленумо чIоагIвир обкома пропагандани агитацени отдела заведующел н. **Б. Г. Габисов.**

Пленума балхах йола отчет «Сердало» газета тIайоагIача номера тIа араяргья.

Республикан кхашка

Гидуаргаш дIайийна баьннаб

Грозненски районерча Ленина цIерахча колхоза механизатораш еррига е езаш хиннача 100 гектара тIа кхаь дийнахь гидуаргаш дIайийна баьннаб. Цига болх беш ши агрегат яр. Къаьстта дика къахьийгар цига тракториста А. Демченко агрегато.

Опыт йолаш тракторист ва Демченко. Соахка а квадратно-гнездови хьисапе гидуаргаш дIаювш хиннав из. Укх шера еррига пропашной культураш цу тайпара дIае лаьрхIад Демченкос. Цо торо хулийтаргья тIехьагIа оасардеча хана кулгаца къахьега ца дезаш болхлой мукъа баха.

Дика къахьийгар Демченкоца болх беш хиннача сеяльщика В. Сухоруковс а.

Сменах цаI ах—шиъ норма

Дийнахь а бус а соцаш дац «Ингушски» совхоза 3-ча отделенен 5-ча бригадерча кхашка болх беча тракторий тата.

Укх шера бIаьсти тIехьа а яьнна готаш ханнахьа дIа ца йоалаярах къаьстта чIоагIа къахьега дезаш шоаш болга дика кхета а деш, шоаш ца кхобеш хьинаре къахьегаш дуккха а трактористаш ба 5-ча бригадаца.

Шоай сменах йоагIа норма 1,5—2-зза кхоачашъю трактористаша Гетагазов Iабаса, Белхароев Iалаудина, Келигов Уматгире.

Готаш сихагIа йистеяхара социалистически яхье а баьнна кхы а дикагIа толамаш даха гIерташ къахьегаш боахк 5-ча бригадан механизатораш.

Т. ТУГАНОВ.

Сихденнад комсий кхашкара балхаш

Наурски винсовхоза кхашка чIоагIа сихденнад балхаш.

1-ча Мая сийна социалистически декхараш тIайийцад совхоза комсаш лелаераша. Цар лаьрхIад комсий гаьнаш тедилга 25-гIа апрель кхачалехьа чакхдаккха а, 338 гектар комсаш хий теха кийчъе а. Уж декхараш толамца кхоачащдеш ба хIанз совхоза къахьегамхой.

Гуноев Iумара бригада хьалха я

ХьатIаккхаьчар сатийса ди. «Ингушски» совхозе эггара хьалха лаьтташ ахеи макхаш дахеи араяьлар 4-ча отделенера НГIАССР Лаккхехьарча Совета депутата Гуноев Iумара кулгалдеш йола 2-гIа тракторно-полеводчески бригада.

Ди а бийса а ца къовсаш къахьег бригадерча механизатораша. ХIанззе а белгалбаьннаб царех дикагIа бараш: Атаев Iалауддин, Бельтоев Махьмад-гири, Пешхоев Рамазан, Алероев Муса, иштта кхыбараш. ХIаране шозза а кхы тIех а кхоачашъю цар балха нормаш.

ХIанз а балха башха кийчо ца еш бригадаш я совхозе. Царех лархIа езаш я 1-ча отделенера (управляющи нов. Чапанов) 7-гIа тракторно-полеводчески бригада.

ХIара сахьат, минут лораеш къахьега деза укх бIаьсти ханнахьа а дика а ялаташ дIадерна.

В. ЗАУРБЕКОВ.

Дика кийчлуш ба

Урус-Мартановски районерча «Горец» яхача совхозе вIашагIъелла я райсовета депутат йолча Анзорова Сацита доал деш йола маьхкарий звено. ХьажкIаш лелаеш я из звено. Партен XXI-ча съезда решенеш чIоагIа деташ ура а оттадаь, хьажкIаш дика хьувкъаргйола гIулакхаш кийчдеш я Анзорова звено.

32 гектара тIара хIаране тIа 100 центнер йоаккхаш хьажкIаш яха аьнна, сийлахь декхар тIалаьцад звенос. Планал совнагIа Даьхенна 20 эзар пунтал совгIа хьажкIаш яла кийчлуш ба звенон членаш.

Квадратно - гнездови хьисапе хьажкIаш дIаювлга, хиш дехкилга, ялатийна деча Iунала кхы дола агротехнически гIулакхаш Iомадеш ба звенон членаш. Шоаш хьажкIаш дIаювргйолча лаьттан тIа удобренеш ехкай.

Дика леладу шоай балхаш Анзорова Сацита звенос.

Машиностроителаш Майна хьалхарча яхье баьннаб

«Красный молот» яхача заводе шерлуш латт Майна хьалхара социалистически яхь. Семилеткан хьалхарча шерара валови продукци арахецара план 101 процент кхоачашйир завода болхлоша. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьлар ханал дукха хьалха план кхоачашъяь 13-ча цехера (начальник нов. Оздоев) болхлой. Ханал хьалха март беттара план кхоачашйир нов. Федюшкина кулгалдеча 12-ча цеха болхлоша а.

Уральски машиностроительни заводерча кузнеца Олейниковс семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъяра даь кхайкарал дийца а дийца керда социалистически декхараш тIайийцар 4-ча цехерча кузнеца Олейниковс кулгалдеча бригадо. Укх шерара паковкан план 15-ча декабре кхоачашъе лаьрхIар цар. Изобретательстве рационализацеи дакъа лоацаш ва бригадан хIара член. Уральски кузнеца Олейникова бригада социалистически яхье йийхай 4-ча цехерча кузнеций бригадо.

Массехк шера социалистически яхь лелаю «Красный молотеи» Сталинградерча Петрова цIерахча машиностроительни заводеи болхлоша. ХIанз цар лаьрхIад шоай профессешка хьежжа яхь лелае. Масала, 14-ча цехерча сталелитейщикаша яхь лелаю Сталинградерча сталелитейщикашца.

Шоай торонаш лархIа а лаьрхIа коача болат даккхара план 28 декабре кхоачашъе, къахьегама овсарле 4 процент лакхъе, болат лоаладеш брак елга 10 процент кIезигде, 300 эзар сома рационализаторски предложенеш балха юкъе кхахьа декхараш тIайийцад 14-цеха болхлой коллективо.

Шерра Майна хьалхара социалистически яхь яьржай «Красный молот» завода болхлошта юкъе.

С. СУЛИМАНОВ.

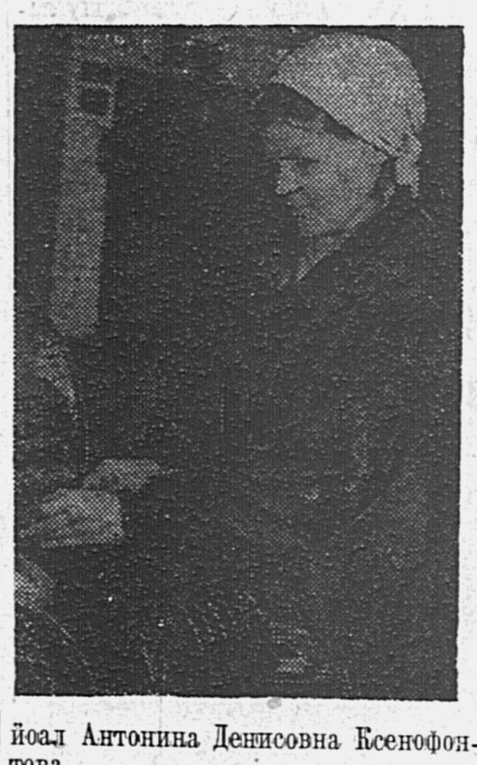
Электрообмотчица Антонина Денисовна

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе Ксенофонтова Антонина Денисовна болх беш йола еррига а цхьа шу совгIа ха мара яц. Цхьабакъда дика къахьегарца завода электромастерскен ерригача коллективо сий деш болхло хиннай цох.

№ 6 йолча цеха электромастерске электрообмотчица йолаш болх бу Ксенофонтовас. ХIара бетта тIехкхоачашъю цо ший балха заданеш, 6—7 электромотора обмотка ю. Цхьайолча хана электрообмотка йоагаш нийслу, хьалха из дIаккхувсар Антонина Денисовнас, хIаьта хIанз из баьга саьрг хьа а баьккхе, нийс а бийя, цIена провод бу цох. Цунца юха а электрообмотка ю цо.

Иштта дика болх беш хьайоагIа болхлоша лоархIаш йола болхло электрообмотчица Антонина Денисовна. Социалистически яхье доккхий балха толамаш дахарах цеха сийлен доска тIа яьккхай из.

Сурта тIа: ше тоаьлча электродвигатело болх мишта бу хьожаш

йоал Антонина Денисовна Ксенофонтова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Денал дола нах

Из хилар Карабулакски бурув деттача конторе. № 58 йолча скважина бурув тохача хана 1872 метр кIоаргача метте шийх чIоагIа давлени йола газ а йоаллаш бола кIир йоаллача кхерий тIоа нийсбелар. Iочудеттача лоабата растворах сихха газ дIаэ йолаелар. Буровикаша, газ ара ца ахийта чехка превентер дIакъайлар. Скважинера давлени бIаь атмосферага дIакхаьчар. ДIахо а давлени лакхъелча превентера цхьан задвижках газ араюовла йолаелар, телхар шоллагIа йола задвижка а. Цун когаметта кхыйола задвижка ца еллача яргьяцар. Бакъда, буровикаш из де белча скважина чура шийх газ йоаллаш долча лоабата раствора а кIедж йолаелар.

Цу Iалаьмате халача хана бурильщика И. М. Панфиловси цун помощникаша И. У. Плиевси, П. Ф. Воронковси, П. И. Князевси шоаш чIоагIа денал долаш нах хилар хьахьеккхар. Бокхача низаца растворо еттача кIажара кIал, когашкара керте кхачалца бошабича а юха ца бовлаш, задвижка хийца а хийца кIедж соца а яь, хийцца газ ухаргйоацаш скважина кIалхаръяьккхар цар.

А. БАКАЛЮК,
«Сунжанефта» НПУ Карабулакски-бурув деттача конторан партбюрон секретарь.

Советски Союзе гIолла

Свекла, лен, кIомал лелаберий Ерригсоюзни яхье котбаьннараш

Шекар доаккха свекла дIаювлга а из йоаккхилга а шердеш лоаттаеча Ерригсоюзни социалистически яхье доккхий толамаш дахарах СССР-а Министрий Советеи ВЦСПС-еи дIа-юха тела ЦIе байракхаш еннай Российски Федераценеи Украински ССР-аи. Цу республикай колхозашеи совхозашеи къаьстта дика толамаш даьхад. Российски Федераце цхьан шера шекар доаккха свекла 324 эзар гектар дукхагIа дIа а йийнай, 62 миллион центнер гаргга дукхагIа чу а ийцай. ЦIаккха а ца хиннача тайпара дукха хьувкъийтар шекар доаккха свекла Украинерча свекла лелаераша. 1319 эзар гектар лаьттан хIара гектара тIара 252 центнер йоаккхаш дика шекар доаккха свекла хьувкъайир цар.

Дикка хьокхамаш даьхад свекла дIаювча а из хьувкъаеча а Молдавски ССР-ои Киргизски ССР-ои. СССР-а юрта боахама Министерствони юрта боахама а заготовкай а болхлой, гIулакхерча наьха профсоюза ЦК-аи дIа-юха тела ЦIе байракхаш еннай царна.

Лёни кIомали лелаберий Ерригсоюзни социалистически яхьа итогаш а яьй. Цу яхье къаьстта дика толамаш даьхар Белорусски ССР, Удмуртски АССР, Орловскии Ярославскии областаша.

Лён - долгунец чIоаггIа хьувкъийтарах СССР-а Министрий Советеи ВЦСПС-еи дIа-юха тела ЦIе байракх еннай лёна хьоаса дIабалара план 109 процентн, хIаьта ги дIадалара план 203 процентн кхоачашъяьча Белорусски ССР-а.

Лён лелабелга дегIадоаладеча доккхий толамаш дахарах СССР-а юрта боахама Министерствони юрта боахама а заготовкай а болхлой, гIулакхерча наьха профсоюза ЦК-аи дIа-юха тела ЦIе байракхаш еннай Ярославски областаи Удмуртски АССР-аи. Иштта байракх еннай кIомал лелабеча доккхий толамаш даьхача Орловски областа а.

(ТАСС).

БIаьстен юхье чкъаьрий даха болабеннаб

2 эзар центнерал совгIа чкъаьрий даьхар 3-гIча апреле Дагестански АССР-ерча чкъаьрий доахаш йолча колхозашеи совнархоза чуйоагIача чкъаьрий лувцача промышленноста управленен предприятешеи. Цунах чIоагIа боккха лоархIам болаш да даьхача чкъаьраштa юкъе 1700 центнер совгIа дола чкъаьрий сельд яхараш хилар. ХьалхагIа дIаихача деношка а санна, дукхагIа дола чкъаьрий къилбаседенгахьарча берда йистера даьхад. Главни Сулак яхача районе чуувттаду цхаралаш леладеча комбината бригадашеи чкъаьрий лувцачар-колхозникашеи, дукхагIа дараш сельд яхараш а долаш 900 центнер гаргга чкъаьрий даьхад 600 центнерал совгIа сельд яха чкъаьрий даьхад Главни Лапатин яхача районе чкъаьрий колхозий мотофелюгашца хинначар а цхаралаш чуувттадечар а.

КIезига чкъаьрий доахаш йолча къулбехьерча заводех чутувсача цхаралашца эггара дукхагIа—31 центнер сельд яха чкъаьрий даьхад каякентцаша.

«Дагестанская правда» тIара.

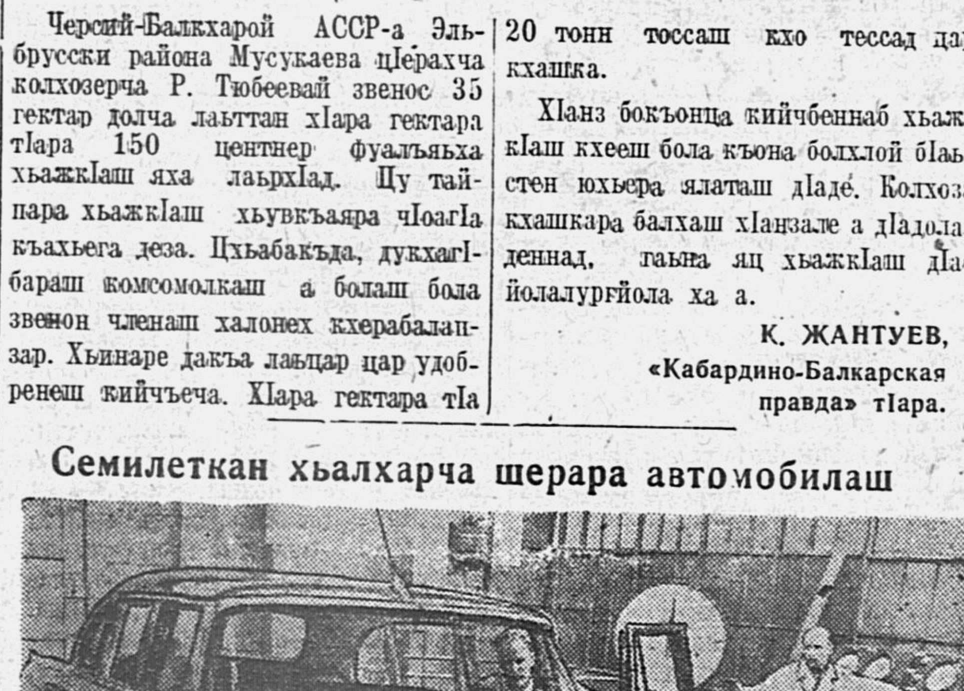
Цхьан гектара тIара 150 центнер фуалъяьха хьажкIаш яхар духьа

Черсий-Балкхарой АССР-а Эльбрусски района Мусукаева цIерахча колхозерча Р. Тюбеевай звенос 35 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 150 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха лаьрхIад. Цу тайпара хьажкIаш хьувкъаяра чIоагIа къахьега деза. Цхьабакъда, дукхагIбараш комсомолкаш а болаш бола звенон членаш халонех кхерабалапзар. Хьинаре дакъа лаьцар цар удобренеш кийчъеча. ХIара гектара тIа 20 тонн тоссаш кхо тессад цар кхашка.

ХIанз бокъонца кийчбеннаб хьажкIаш кхееш бола къона болхлой бIаьстен юхьера ялаташ дIаде. Колхоза кхашкара балхаш хIанзале а дIадоладеннад, гаьна яц хьажкIаш дIае йоалургйола ха а.

К. ЖАНТУЕВ,
«Кабардино-Балкарская правда» тIара.

Семилеткан хьалхарча шерара автомобилаш

МОСКВА. Семилеткан хьалхарча шера лакхехьарча классах йола ворхI саг чуховргвола «ЗИЛ-111» яха легковой автомобиль арахеца йолаеннай Лихачева цIерах йола Московски автомобильни завод. Шин мугIарах латташ бархI цилиндр а йолаш экономични мотор боаллаш я из машина. Ши бIаьи ткъо говра низ болаш ба цун мотор. Нью-Йорке хургйолча выставке хьокха оттаергйолаш я легковой автомобиль «ЗИЛ-111».

СУРТА ТIА: Лихачева цIерахча Московски автомобильни завода экспериментальни цехе. «ЗИЛ-111» яхача легковой автомобила мотора тохкам беш латт. Тохкам беш боахк механикаш бола Рябчиков Виктори (аьттехьа) Николаев Николайи.

В. Хухлаева сурт. ТАСС фотохроника.

Къахьегама керда толамаш

Семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъярна шоай бола низи хьинари тIадахийта къахьег Грознерча локомотивни депон болхлоша.

Локомотиваштa ремонтъярaи царга болх байтараи йола хьалхарча квартала план ханал хьалха кхоачашйир цар. Къаьстта дика къахьийгар болхлоша март бетта. Цу бетта шиъ тепловоз тоабир цар планал совгIа.

Шиъ паровози 7 шоаш лелаш йола подъемни крани тоайир планал совгIа паровозашта промывка еча цехерча къахьегамхоша.

Хьалхарча квартале цхьа эзар гаргга еза поезд дIа-юха а йигай, царца 700 эзар тонн халкъа боахама мухь а бихьаб депон бригадаша. Яхье баьннараштa юкъе дика хьокхамаш даьхад электроходовикийи дизелистийи В. Приорова, А. Зубова, М. Иванова, В. Панычека бригадаша.

Тепловозникий бригадашца социалистически яхь лелаю паровозашта текущи ремонтъеча мастера нов. И. Сердюка кулгалдеча бригадерча болхлоша. Царна юкъе а къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб Мизаев Адлан, И. Воронков, А. Васютин, Г. Черныш, кхыбараш.

Шоаш даьхача толамех кхоачам хеташ бац депон болхлой, дунен тIарча дерригача халкъий дезача денна — ЦхьоалагIча Мая сийна керда лакхера декхараш тIайийду цар.

Г. АНОХОВ.

Лакхлуш доагIа юртбоахама продукташ йоахилга

Юрта боахама продукташ йоахилга лакхдара тIехьа шоаш тIайица декхараш толамца кхоачащдеш ба «Ермоловски» птицесовхоза болхлой. Дикача хьокхамашца кхоачашъяьй цар укх шера хьалхарча квартала план.

Иштта планах 2015 центнер шура яккха езаш хиннача 2176 центнер яьккхай, хIаьта 1300 эзар фуъ гулде дезача — 1326 эзар фуъ гулдаьд.

ХIара фуражни Iаттагара яккха езар 550 килограмм шура яр, цига яьккхай 585 килограмм, иштта хIара фуаш деш йолча котамгара планах гулде лаьрхIараш 36 фуъ долча, гулдаьраш 49 фуъ да, хIаьта совхоза цхьаболча птичницаша кхы а дукхагIа гулдаьд уж. Царех я хIара яхкаш йолча котамгара 62 фуъ гулдаь йола П. Богуслова, 61 фуъ гулдаь йола Н. Алюнина.

Шерра Первомайски цIейна хьалха социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш ба совхоза дояркаши птичницаши.

А. ЧЕРВОДАРОВ.

ДоаггIача тайпара накъа гIоргда ЦхьоалагIча Майна

Семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъяра дерригa хьинар тIадахийта къахьегаш ба Первомайски хьун участка болхлой. Шерра яьржай цига шера дола декхараш ханал хьалха кхоачащдара тIехьа йолаяь социалистически яхь. Цу декхарех болхлой коллективо лаьрхIад укх шерара план 5-ча декабре кхоачашъе, хIаьта планал совгIа шу йисте даллалца 3 эзар кубометр хьу кийчъе а.

Кийчъяьча хьуна херх хьакхара план ханал хьалха кхоачашъярца 19 эзар кубометр хьу херх хьекха чакхъяккха а, хIаьта продукцех дIабода мах 1958 шера хинначунца нийсбича 2 процент лохбеи къахьегама овсарал 3 процент лакхъеи а лаьрхIад болхлоша.

Уж декхараш кхоачашдара Бамутски хьун участка коллектив социалистически яхье йийхай тха участкерча болхлоша.

ХIанз ЦхьоалагIча Мая сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь беррига низ тIабахийта хьинаре къахьегаш ба тха участка болхлой.

А. УЖАХОВ,
Первомайски хьун участка партбюрон секретарь.

Жа дика Iангара даьхад

Дика Iангара даьннад Надтеречни совхозерча 2-ча отделенен жа.

Дика кийчо яьяр жа Iул леладераша Iодаь Iоахарий лелaдара. Отделенен кулгалхоша хан-ханнахьа гIожа а моша а доакъар хьатIа а кхухьаш, дика кхоаб жа.

Шоаш тIайица лакхера социалистически декхараш сийленца кхоачащде лаьрхIа ба Казахстане мел яьккхача хана а жа леладеш хиннa Хиблаев Iийса, Мудаев Мала, Алпатов Висхан, 70 шу даьнна боккхий нах Хиблаев Махьмади Асхабов Сулими, иштта кхыбараш.

С. ВИСАИТОВ,
отделенен зоотехник.

Фельдмаршал Монтгомери Москве вар

Москве ва мегаргвий со аьнна Н. С. Хрущевгара дийхад фельдмаршала Монтгомере. Н. С. Хрущевс жоп деннад, фельдмаршал дика хьаша а ваь тIаэцаргва, аьнна.

Фельдмаршал Монтгомери 28 апреле шинарча дийнахь Москве а воагIаргва, 1-гIча мае шIаьраска дийнахь Лондоне юха а гIоргва.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Дика чакхдаккха партийни дешара шу

Партийни дешара шу йистедоалаш латт. Ер шу белгалдаьннад вай партен а халкъа а вахара юкъе исторически гIулакх — ССКП XXI-гIа съезд хиларца. Партен съездо кердача, лакхагIча лагIа тIа даьхар идеологически балха дешаш.

Март бутт болалуш Первомайски районера ерригa кружокаши политшколаши ССКП XXI-ча съезда материалаш Iомае йолаеннай. Уж материалаш Iомаелга дика вIашагIделла леладу нов. Зорин пропагандист волча райисполкома партийни организаце, нов. Шадиев пропагандист волча Орджоникидзе цIерахча колхозе, нов. Овчинников пропагандист волча райбольнице, нов. Ужахов пропагандист волча хьунзаводе. Цу кружокий болх ладувгIараша хьинаре дакъа лоацаш, занятей идейни боарам лакха болаш дIахьу.

Дика вIашагIбелла ба партийни а советски а активацара 30 саг деша ватIача района экономически школан болх. 31 марта хиннача заняте ССКП райкома секретара нов. Казорина йийшар «ВорхI шерарча плана керттера декхараш» яха лекци. ВорхI шера чухь вай мехка хьалхашка латта керттера декхараш дийца ваьлча нов. Казорина дийцар Первомайски района къахьегамхошта хьалхашка латта декхараш.

Съезда итогаш ювцача собранешкеи юрта боахамерча дикагIча болхлой совещанеи, — йоах лекторо, — колхозий кхашкарча къахьегамхоша доккхий декхараш тIаийцад. Семилеткан хьалхарча, 1959 шера районо паччахьалкхенга 1958 шера дехкачул дулх 2,3-зза, шура 2,2-зза, тха 2,5-зза, ялат 2,5-зза дукхагIа дохкаргда. 180 гектар керда бешамаш йогIарпья.

Лекцена чIоагIа раьза хилар ладувгIараш. Дукхa а хаттараш дир лекторга. Нн. Шебиловс, Дударевс, Чахкиевс иштта кхычар дийцар района боахам дикагIа дегIабоалабара наькъаш.

Съезда материалаш Iомаяро дикка гIо ду районий организацеша кхоачашдеча декхарашца партийни дешар дувзара.

ХIанз а тIехьа дIадаханза кхоачам боацараш а да партийни дешар Iомадеча. Цхьаболча коммунисташа во кхоачашду шоашта тIадилла декхар. Сунженски мастерскен участкерча партийни группан кружока пропагандист нов. Катричко 30 марта заняте вера кийчо а ца еш, цудухьа цунна магaнзар СССР-a боахам дегIабара ворхI шера план ювца. Занятеш тIехьа яха йийзар. Юха занятеш е езача дийнахьа цIаьхха «цамогаш» хилар пропагандист. Цу тайпара гIулакхаш леладеча коммунисташкара хьадеха деза шоай партийни декхар цар кхоачашделга.

Дешара шу йистедала дукха ха йисаь яц. Партийни дешара шу лакхарча идейни боарам тIа, дика чакхдаккха деза. Из дарна мел эшар районе долаш да.

Л. ШИРИНЕНКО,
ССКП Первомайски райкома парткабинета заведующи.

Партийни организацен болх тоабара духьа

«Ингушски» совхоза територе тIа ялх юрт я. Царех шин юрта Долакоаи СоагIапчеи териториальни первични парторганизацеш яр. Цу организацешка кIезига дувцар совхоза балха гIулакхаш, отделеней кулгалхой башха йоакхо еш хилацар школай, клубий, иштта юрташкарча кхыча организацей балха.

Партийни организацеша дувцаш дола гIулакхаш а цар беш бола болх а совхоза коллективанна а юрташкарча организацешта а хьалхашка латта декхараш кхоачашдарна тIалостабертболаш дукха ха йоацаш ССКП МагIалбика горкомо соцам бир цу юрташкара партийни организацеш совхоза партийни организацех дIатохаргйолаш. ХIанз цу партийни организацешкарча коммунисташа шоай уйла тIаухийт кхыча територе тIа мел йолча организацей болх тоабара, хIаьта цул совгIа совхоза партийни организацен бюрон бокъо я хIара коммуниста къаьст-къаьста декхар тIадилла а из кхоачашделга цунгара хьадеха а.

Уж организацеш совхоза партийни организацех хьатохаро дикка гIо дергда организационно - партийни болх тоабара.

В. ЦИЦКИЕВ,
«Ингушски» совхоза партбюрон секретарь.

„Агитатора блокнота„ 7-гIа номер

Кепа теха араьннай ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропаганда агитацени отдела «Агитатора блокнота» ворхIлагIа номер.

Беседашта йола материалаш яхача рубрика кIал блокнота тIа кепа теха я ССКП Нохч-ГIалгIай обкома лекторски группан кулгалхочо Э. Лина язъяь «ССКП XXI-ча съездо къамий политикахи халкъий доттагIалахи дийцар» яха статьяи партен обкома промышленно-транспортни отдела заведующес С. Синельниковс язъяь «НГIАССР-а мехкдаьтта чакхдоаха промышленность семилетке» яха статьяи.

«Яхь лелаяра хьалха латтараш» яхача раздела тIа кепа теха да НГIАССР-а мехкдаьттани газовни промышленноста болхлоех Социалистически къахьегама Турпалхой цIераш тахкарахи республикан мехкдаьттани газовни промышленноста болхлоштеи, кулгалдечеи инженерно-технически болхлоштеи, партийни, профсоюзни, комсомольски организацей болхлоштеи СССР-а орденаши медалаши яларах дола хоамаш. Иштта кепа теха я грозненски автогаражни оборудованен завода токарах Талгат Шакирович Мингалеевах йола корреспонденци.

«Агитационни балха опытах» яхача раздела тIа кепа теха я «бIаьстен ялаташ дIадувча лелабу агитационни болх» яха Д. Подгорне статьяи «Хьалхара итогаш» яха Шелковски района Ленина цIерахча колхоза парторганизацен партбюрон секретара А. Саловс язъяь статьяи.

Агитатора новкъостала дIадовзийташ да беседаш яра литературеи темаши.

Партрорганизацен кхашкара бIаьстен болх

Наурски винсовхоз районе эггара йоккхагIа йола совхоз я. 1428 гектар комсаш я цига, царех комсаш латаш 338 гектари укх шера латаргйолаш 240 гектари я. Вожаш тIеххьарча кхаь шера дIайийна къона бешамаш я.

Шийхханнахьа а дика а бIаьстен балхаш де совхозе 500 гаргга сагтоъацар. Партийни собранес решени йир юртара къахьега могаргдолаш мел вола саг оарцагIа ваккха аьнна. Берригa цIен ноаной, стройчаста, механически мастерскен, совхоза конторан, больницан, рабкоопа, школан болхлой хIара денна кхашка арабувл.

Атта дацар уж нах вIашагIтоха. Партийни организацес шерра боаржабир царна юкъера политически кхетама болх. Царна юкъе тайп-тайпарча темаех лаьца, бригадай, отделеней, къаьст-къаьстача болхлой семилеткан хьалхарча шерара декхараш, ССКП XXI-ча съезда материалаш ювцаш беседаш яьй агитатораша. Къаьстта дика болх беш ба агитатораш нн. Магомадов Мовли, Косенко Варвара, Шинкарев Николай, Логинова Надежда, Ширнина Евдокия, иштта кхыбараш.

Общественноста низаца вIашагIделлар тIахьехамаши лозунгаши язделга а уж хьалтохилга а.

Бригадашa, хIара болхлочо тIаийца декхараш кхоачаш мишта ду хьеж хIара денна, хIаьта отделенешa лелаеча социалистически яхьа итогаш кIира цкъа «бригадан ди» долаш ю. ДикагIа болча болхлошта совгIаташ тел.

Уж дерригa балхаш даро наьха къахьегама хьинар айдаьд. ХIанзе а аханел совгIа комсаш лаьттан кIалхара хьаяьхай. ДукхагIа болча болхлоша 1,5—2 норма кхоачашъю.

Нормах 500 гa хьаелла езача 700—800 гаьнаш хьаел стройчаста болхлоша Вихмев Георге, Лагода Николайс, Шамсадов Джабраила иштта кхычар.

Ши норма кхоачашъю цIен ноаноша А. П. Иванченкос, А. А. Гуськовас, М. Назировас. Царел тIехьабусаш бац нов. Шинкарева бригадацара Умарова Малихат, Е. Н. Тарасова, Р. П. Хохлова, иштта кхыбараш.

Тха поселкерча берригача наха шоай керттера декхар лерхI ший ханнахьеи толамаш доахаши Наурски совхозо тIаийца декхараш кхоачашделга. Цо тешам болийт 1959 шерара балхаш дика чакхдаргхиларах.

Н. ЦЕПИН,
Наурски винсовхоза партбюрон секретарь.

Сийдола цIи йоагIачох тилла еза

Вай республикан профсоюзни комсомольски организацеша дукха балхаш кхоачашдир коммунистически къахьегама бригада яха сийдола цIи яккхара тIехьа социалистически яхь йоаржаеш. Цудухьа хIанз Нохч-ГIалгIай республике из сийдола цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш 700 совгIа коллектив я. Нагахьа предприяти яц из къовсам лоаттабу бригада йоацаш.

Профсоюзни организацеша болх дика вIашагIбеллача, социалистически яхьа дика кулгалдеча предприятешка коммунистически къахьегама бригада яха цIи тиллийтара тIехьа лоаттабе беззача тайпара къовсам лоатабеш итташ коллективаш я. Цу профсоюзни организацех лархIа йиш йолаш я крекинг-заводеи, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводеи, Грозненски консервни комбинатеи, «Грознефтезаводстрой» треста № 4 йолча СМУ-неи, иштта кхыча предприятейи профсоюзний организацеш.

Коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи тиллийта яхье яьннача бригадаштеи, сменаштеи, участкаштеи юкъе тIехьаюсаш цхьаккха яц. Цар массаза а шоаш тIаийца декхараш тIеххкхоачаш а ду, ворхI шера йола план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа хьинар ца кходеш къовсам а лоаттабу. Масала, «Грознефтезаводстрой» треста № 4 йолча СМУ нов. Говаровс кулгалдеча штукатурий бригадо химзавода объекташ сихагIа хьалъяьяхарнеи къахьегама овсарал лакхъярнеи, балхага дIабода мах лохбарнеи, строительни материалаш кхоярнеи йолча ерригача торонех пайда эц. Сийдола цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабе шоаш болабеннача хана денз 170—180 процент план кхоачашъю штукатураша. 1-ча мая кхачалехьа берригаш шиниша-кхоккха балха говзалаш йолаш хургба уж.

ССКП XXI-ча съезда материалаш ювцаш хиннача собране керда доккхий декхараш тIаийцар бригадо: семилеткан хьалхарча шерара план Октябра 42 шу доалача денга кхоачашъе стройматериалий кхомбарцеи рационализаторски предложенеш балха юкъе йоалаярцеи паччахьалкхенна 25 эзар сом кходе. Иштта цар кхайкарал дир Нохч-ГIалгIай ерригача гIишлош еча бригадашка шоашкара хьокхам дIаэца, аьнна.

ТIехдика къахьег Грозненски локомотивни депон бригадаша а, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 43-1 йолча нов. Пугачевс кулгалдеча установкан коллективо а, иштта дукххача кхычар а.

Бакъда, дукха кхоачамбоацараш долаш да коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхарна йолча социалистически яхьа профсоюзни организацеша деш дола кулгал. Мела йоаржаю из социалистически яхьа дикагIа йола метод бригадашта юкъе Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода завкомо а администрацес а, цу бригадашта новкъостал а кIезига ду. Цудухьа цу завода 4-ча цеха цехкомо а администрацес а коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи тиллийтара тIехьа бригадашта юкъе социалистически яхь йоаржаелга февраль бутт чакхбоаллаш мара дувца дола а дацар.

Цхьайола профсоюзни организацеш цу яхьа инициаторашкомсомольцаш хилар бахьан долаш, кулгалде декхарийла бараш уж а лерхIаш, юстара латташ а нийсденнад. Из кхоачамбоацар дар совнархоза строительствон управленен № 1 йолча кирпишкаш еча заводе а иштта кхычахьа а. Цхьайолча предприятей кулгалхой цу тайпара йола яхь предприяте гIолла приказаца чакхъяккха а гIийртаб. Масала, Грозненски гормолзаводе.

Вай партен XXI-ча съездо хьалхашка оттадаь доккхий декхараш кхоачашдарна профсоюзни боахамеи организацеш декхарийла я болхлой а гIулакххой а низи хьинари дикагIа оарцагIдахара, юкъара вахари къахьегами безаш вола керда саг кхевара болх дIахо тоабе. Иштта вола саг кхевара дикагIа а, лоархIамегIа а йола форма я коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккхара тIехьа коллективаша социалистически яхь лелаяр. Цу тайпарча яхье чуйоагIа саг кхевара балха массайола оагIош: къахьегам, цIагIара вахар, дешар.

Профсоюзни организацеш декхарийла я цу къахьегамхой сакхетам лакхбарна, уж массайолча оагIонгахьара дегIабоалабарна боккха лоархIам болча гIулакхех бизза пайда эца, коммунистически къахьегама бригадай, ударникий инициатива хьаллаца, тIаийца декхараш кхоачашдарна царна хадданза новкъостал де.

Коммунистически къахьегама бригада яха цIи сих а ца луш тилла еза. Цхьабакъда, цхьайола заводской комитеташ из де еннаяр, хIаьта Грозненски локомотивни депон 4 бригадах из цIи тиллар. Цудухьа гIалат даьлар цига. Ала йиш яц республикан цхьайолча предприятешкара уж гIалаташ дувлац, аьнна.

Цудухьа дукха ха йоацаш массайолча республикански, областной, (краевой) советашкеи, центральнии, республиканскии, областной (краевой), городской профсоюзни комитеташкеи ВЦСПС Президиумо дахьийтача коммунистически къахьегама бригада яха цIи мишта тилла еза дIахойташ долча письмон цхьадола доакъош доаладанза дарггдац укхаза. Цу письмо тIа белгалдоах: «Цхьайолча предприятешка коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккха яхье яьннача бригадашка ха яха болхлой катирчарца хувцилга, кIезигагIа товзал йола е балха тIехьабуса болхлой кхыча бригадашка ухийтилга нийсденнад. Яхье бовла безам болча болхлошкара язъяь заявлени ехаш а хиннад. Коммунистически къахьегама бригада яха цIи сихбенна техкаш а моттигаш нийслу. Цхьайолча бригадашка болхлочун квалификаци а, баьча балха дукхал а, дикал а ца лерхIаш алапи нийсса декъа гIийртаб».

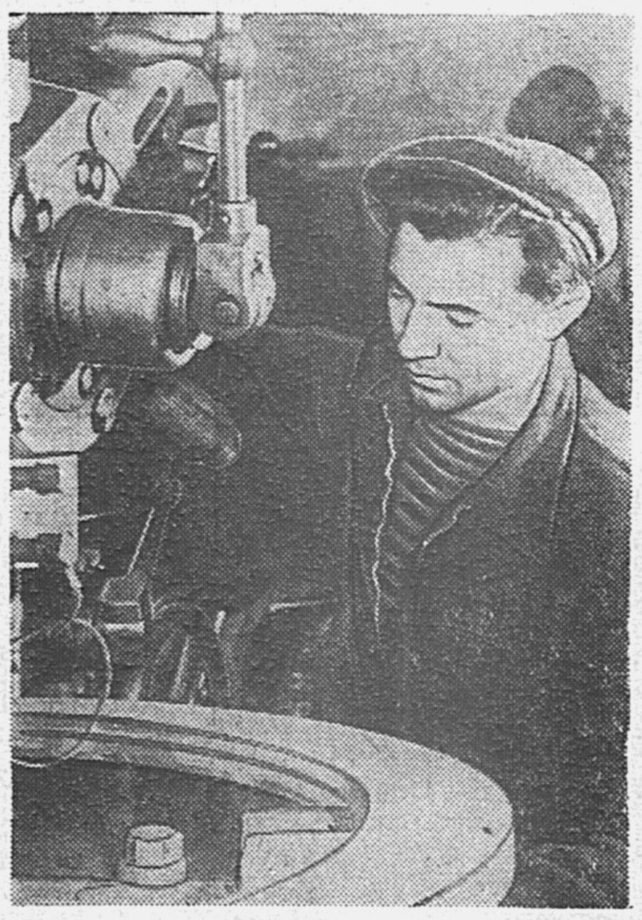
Ший письмо тIа ВЦСПС Президиумо укх тайпара хьехам бу: «Коммунистически къахьегама бригада а, ударник а яха цIераш тахкийтарна йолча яхьа итогаш коллективай, цехий, участкий собранешка ювца еза. Цига дакъа лоацаш хила беза яхье баьннараш а, берригa болхлой а, инженераш а, техникаш а.

Коммунистически къахьегама бригадаш, цехаш, ударникаш яха цIераш профсоюзий фабрично-заводской комитеташа техка еза. Царца дакъа лоацаш хила еза администраци а комсомольски организацей комитеташ а. Из сийдола цIи туллаш сихдала мегаргдац. Дицде йиш яц хьинареча къахьегамца яьккха а, дикача балха толамаша тилла йоагIилга хьахьекха а, ерригa коллектив раьза йолаш а из цIи тилла езилга».

С. ЧУХАРЕНКО.

Семилетка—диъ шереи ах шереи

Ленинград. Токарь-новатор волча И. Н. Жировс, А. А. Жданова цIерахча кемаш деча заводе хьалхарчарца яхь лаьцар коммунистически къахьегама ударник аьнна цIи яккхар духьа. Расточнии карусельнии станокаш шоаш маярра Iома а яь, йоккха къахьегама овсарле яьккхай цо. ХIара денна шишша норма кхоачашъю И. Н. Жировс сменах. ДIахо а къахьегама овсарле лакх а яь, производствона керда технологии рационализации а яь, ворхI шера план диъ шереи ах шереи кхоачашъе аьнна декхар тIаийцад цо.

СУРТА ТIА: токарь И. Н. Жиров ший балха тIа.

И. Баранова сурт.
ТАСС фотохроника.

Барт тайна коллектив

Дика къахьегарах «Чечингстрой» тресте сийдеш я нов. Кананичевс кулгалду херхкьекхарий бригада. ХIара бетта 150 процентал кIезигагIа йоацаш план кхоачашъеча бригадо болх беча метте хьалтеха карара-кара тела цIе байракхилг йоалл.

Иштта толамаш даха мишта карагIдоалл, аьнна шийга хьаьттача нов. Кананичевс йоах:

— Эггара керттера дар — махулла балха ха ца йоаеш, цох бизза пайда эцар да. ХIанз шин сменах бу оаха болх.

Херххьекхарий шоллагIа йола смена болх дIаболабе ах сахьат ха йолаш йоагIа. Бригадиро цар де дезар хьдда белгалдоаккхаш задани лу царна. Нагахьа санна цхьацца бахьанаш нийсденна хьалхарча сменас кхоачаш ца деш диса заказаш хуле, уж шоллагIча сменас кхоачашду. Иштта ца хаддаш дIахьу укхаза болх.

Пайда ца эцаш цхьа минут а ха йоаяц бригадо. Из ца ейта балха ди доладалалехьа дуккха а хьалхагIа хьавоатIа бригадир а. Итт шера херххьекхача болх баьча нов. Кананичевна дика хов хIара денна ха кIезигагIа йовргйолча а болхлошта ца эша балхаш дергдоацача а хьисапе болх вIашагIболла. Шийна ховр а, ший говзал а дог раьза долаш къоначa болхлошта дIалу цо. Цун новкъосталца хиннаб Х. Товсултановхи, А. Дадаевхи, М. Даутовхи 4-гIеи 5-гIеи разрядаш йола специалисташ. Цар хIанз 150—160 процент балха нормаш кхоачашъю.

Дукха ха йоацаш коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккха, аьнна дош а денна декхараш тIаийцад бригадо. Иштта барт тайна къахьегача коллективо из сийдола цIи йоаккхарг а я.

А. ПУЧКОВ.

Сакъердаме а пайдане а гIулакх

Са мареи азеи кроликаш лелаю дукха ха я, хIаьта а цу гIулакха бокъонца уйла тIаяхийтанзар оаха 1957 шера мара, цу хана 90 гаргга яр тхога уж.

1958 шера царех яхкача ялхне 120 кролик йир тхона. Царна тIера хьаяьхача цIокилгех тхога кхаьча пайда 200 тума бар. Цул совгIа уж йолае безам болчарга тIкьаьх кролик а ехкар оаха.

1959 шера яхка йита хинна ялх хIанзалехьа ехкай тха.

Кроликашта Iуннал де хала да яхаши, зIамига йолча хана уж йов яхаши дувц цхьаболча наха. Цу гIулакха аз иштта аргда. Хало йоацаш цхьаккха хIама хилац, царна цIена моттиги, даа дика хIамеи хилийта деза. Уж зIамига йолча хана дукха йовш хилар, нагахьа нийслу гIулакх мара дац.

Яхкаш йолча цхьан кролико шера яьчарех 3—4 кхею оаха, безам хилча дукхагIа кхее йиш а яр, дале а, тхоаш балха доахкандаь, кхы дукхагIа хилийтац оаха уж. Кроликий дулх чIоагIа чам болаш, котамчох тара, дикилга диллача, котамчул дикагIа да, цIокилг — махболаш я. Уж йолаяр хIаране низ кхоачаргболаши, сакъердамеи, паччахьалкхенна а сага а пайданеи гIулакх да.

Л. ШРИНЕНКО,
Первомайски юрт.

Социалистически доалахьен колхознии халкъа ерригъюкъареи формаш вIаши гаргаозара наькъех

Советски мохк коммунизмага бодача новкъа керда сийдола гIулакх дIадоладаьд хIанз. Социализм хьал а яь, общественни вахара дерригача доакъошка Iалаьмате доккхий социалистически хувцамаш а даь, Советски Союз коммунистически общество шерра хьалъе йолаеннай.

Коммунизм хьалъяра боккха теоретически практически лоархIам болча кертерча дешаех цаI да социалистически доалахьен колхозно-кооперативнии халкъа ерригъюкъареи формаш дегIайоалаяра а уж вIаши гаргаозара а наькъех дола дош. ССКП-а XXI-ча съезде Н. С. Хрущевс яьча доклада тIа дIахо а Iилмано маяххара нийсдаь дIаоттадир из дош.

Общественни доалахьен уж ши форма вIаши гаргаозар социалистически производственни гIулакхаш дегIадоаладеча а уж тоадеча а кертера лостам луш дола хIама да, керторча даькъе цунах тийшаь да хIама хьаду низаш чехкка дегIадар а коммунистически хьисапе шортта материальнии духовнии рузкъаш хилийтар а.

I.

Коммунистически партес цIаккха а мелбалийтац социалистически доалахьен ши форма дегIайоалаяра а царна юкъера гIулакхаш тоадара а бу теркам.

Дерригача халкъа юкъара доалахье хьахиннай капиталистийи помещикийи доалахье дIаяккхарах, фабрикашта, заводашта, машиннаькъашта, банкашта, лаьттанна, лаьттагIара доахача рузкъашта национализаци ярах. ДIахо йодача хана мехка социалистически индустриализацен Iалаьмате йоккха программа кхоачашъяра ларда тIа эксплуататцех мукъабаьннача наха шоаш хьегача къица чIоагIа лакхийр дерригача халкъа доалахье. Цу тайпара хьа а хилар, дегIа а ера социалистически экономиче керттера лоархIам бола халкъа ерригъюкъара доалахье.

Колхозно - кооперативни доалахье хьахилар къахьегача ахархоша шоаш раьза а болаш, шоай доалахьерча боахамашта социалистически кооперировани яр бахьан долаш. Гениальни ленински кооперативни планаца хьалхле а лелаеш, партес чакхъяьккхар коллективизаци. Колхозаш яхкар — кооперативни наькъаца ахархой боахами хIама хьадеча эша кертера кечалаши юкъараерзаяр, ахархой шо-шоай доалахьенех юкъара доалахье яр да. Цу тайпара хьа а хинна, дерригача халкъа доалахьенца уллув хьаэттар социалистически доалахьен шоллагIа йола форма — колхозно-кооперативни доалахье.

Социализм хьалъеш, шоайла айхха бувзам болаш дегIаяьхкай социалистически доалахьен халкъа ерригъюкъареи колхозно-кооперативнии формаш, тоаденнад керда производственни гIулакхаш.

Шоай социальни гIулакхага диллача социалистически доалахьен халкъа ерригъюкъареи колхозно-кооперативнии формаш цхьан тайпара я. Эггара хьалха цар юкъара дар латт уж къаьст-къаьста болча наьха доалахье а йоацаш, къахьегамхоша юкъа къахьегара ларда тIа дегIайоагIа цар юкъара доалахье хиларах. Царна шиннена а хийра да саго сага хьакъ даар, берригача къахьегамхой дегIадоагIа хьашташ тIа-тIа а дикагIа кхоачашдара ларда тIа ерригa социалистически производство планах а чехкка а лакхъяра никъ ба из. Цу шинна форман социалистически производствон берригача болхлоша хьийгача къин дукхилга а дикилга а хьежжа эшаш дола предметаш дIа-юха нийсдара цхьатарра йола принцип я.

Цхьабакъда, социалистически доалахьен цу шинна а форманна юкъе эргалонаш а я. Уж эргалонаш яшха йиш я эггара хьалха производствон средстваш социалистически юкъара яхийтара боарамага хьежжа. Халкъа ерригъюкъара доалахье городерчеи юртарчеи берригача къахьегамхошка кхоачаш ше хиларах, хIамаш юкъара ерзаяра хьакъехьа колхозно-кооперативни доалахьел лакхегIа латт. Цхьабакъда, из эргало овлан тIара йоагIаш яц. Коммунизм хьалъеча социалистически доалахьен шинна а форман юкъарча гIулакхий, уж цхьан тайпара хилара ба кертера лоархIам, из а вож а халкъа хьашташта гIулакх деш я, коммунистически общество хьалъяра хьашташка хьежжа дегIа а йоагIа.

Из иштта доландаь, партес майрра чакхдаьхар колхозно-кооперативни доалахье дIахо а дегIайоалаергйолаши чIоагIъергйолаши дола гIулакхаш. Уж да эггара хьалха МТС-аш эргаяхари колхозашка техника йоххари. Юрта боахама хIама хьаду низаш чехкка дегIадоаладарна эшшача тайпара МТС-ашка гIолла колхозашта производственно - технически гIулакх деча формах кхоачам хулаш ца хилара уйла а яь, трактораш, комбайнаш, кхыйола юртбоахама техника колхозашка йохкар толашагIа а бакъахьа а лаьрхIар партес. Из дарах колхозашка лаьттах а техниках а дикагIа пайда эца торо хилар, къахьегама овсарле лакхъе а юртбоахама продукцега дIабода мах лохбе а вIаштIехьа даьлар.

Уж дизза революционни дола гIулакхаш чакхдоахаш, партес дIахьекхар, халкъа ерригъюкъара доалахье колхозашка техника йоххаро мелъергья яхаш дийца хабараш харцхилар. Колхозни доалахье халкъа ерригъюкъарча доалахьенна, цунна хийра низ а хинна, духьал латташ яц. Шоай социальни гIулакхага диллача цу лакхегIа дийцача тайпара из а вож а цхьан тайпара я уж.

Укх тIеххьарча шерашка колхозни строй чIоагIъеш чакхдаьхача гIулакхаша кхы а чIоагIагIа гучаяьхар цу строян чура Iалаьмате йоккхий торонаш. Дукха ха йоацаш юрта боахама дуккха дола доакъош цIенхаштта тIехьадусаш хилар дашха йиш я колхозни строян цу торонех во пайда эцаш хинна хиларца. ССКП ЦК-а декабрьски (1948 ш.) Пленумо къаьгга хьахьекхар укх тIеххьарча шерашка колхозни строян чурча торонех дикагIа пайда эцар а юрта боахама хьалхле лелаелга овлан тIара тоадар а бахьан долаш юрта боахам чехкка дегIабар.

Производственни гIулакхий колхозно - кооперативни форма юрта боахама хIама хьаду низаш дегIадоаладеча гIулакх деш а я, дукххача хана цо гIулакх а дергда. Из иштта дале а, колхозни доалахье хувцалургйоацаш, чIоагIенна дIаэтта яц, халкъа ерригъюкъарча доалахьенал из эргаш хилар лакхлуш дац, доалаш - доалаш дIадоалаш да. Партен XXI-ча съезда резолюце тIа аьннад «коммунизм хьалъеш колхозни производствон хIама юкъара дерзадара боарам лакхлургба, колхозно-кооперативни доалахье халкъа ерригъюкъарча доалахьенна гарга а яха, царна юкъера йовкъаш дIаяргья».

Вай партес йоах, тIехьатIайоагIача хана а социалистически доалахьен ши форма коммунистически цаI мара йоаца форма а хулаш вIашагIкхетаргья. Цхьабакъда из хургдац колхозно-кооперативни форма вIашкаувзарца, из хургда цун хIама юкъара дерзадара боарам, социалистически паччахьалкхено новкъостал а деш, цо хьал а лоацаш, халкъа ерригъюкъарча форман чунга кхоачабеш лакхбара наькъаца.

Социалистически доалахьен ши форма тIехьатIайоагIача хана а вIашагIкхетилга хIама хьаду низаш дегIадахкарга хьежжа деш-деш кийчдергда. Наха шоай говзалца, шоай лоIамах де йиш йолаш гIулакх дац из. Из яле а вож яле а, доалахьен форма, хIаьта иштта, производственни гIулакхий форма а, хьахул хIама хьаду низаш дегIадахкарга хьежжа, цунга хьежжа дегIа а йоагIа из. ХIама хьаду низаш дегIадоагIаш хула доккхий гIулакхаш чакхдоал хIама хьаду низаш дегIадахкара общественни форма ше йолча производственни гIулакхий системан чухь хулача хувцамашца.

II

ХIанз укх сахьата вай мехка чехкка йоллаш латт коммунизма материально - технически лард, йизза йола коммунистически общество хьалъе эшача боарам тIа довлаш латт хIама хьаду низаш. Цунца цхьана хIанзехьа а къоастадаьд колхозни производствон хIама юкъара дерзадеш бола боарам лакхбара наькъаш а колхозно - кооперативни доалахье халкъа ерригъюкъарча доалахьенна гаргаозилга а.

ДIахо а колхозни производство дегIайоалаяреи колхозно-кооперативни доалахье халкъа ерригъюкъарча доалахьенна озаш-озаш гаргаозареи экономически лард хадданза дегIаухаш а тIа-тIа дикагIа хулаш а йола колхозий екъаш йоаца фондаш я. Екъаш йоаца фондаш колхозникашa хьаю дерригача советски халкъо дика дакъа а лоацаш, социалистически паччахьалкхено Iалаьмате чIоагIа материальнии организационнии новкъостал а деш. Колхозни строй хьахиннача а из дегIаенача а хана денз екъаш йоаца фондаш Iалаьмате чIоагIа лакхъеннай. Масала, 1932 шера 4,7 миллиард сом мара яцар уж, хIаьта 1957 шера 102 миллиард сом хилар. Цу хана чухь юккъера лаьрхIача цхьан колхоза екъаш йоаца фонд 22 эзар сомагара 1338 эзар сомага кхоачаш лакхъелар.

Шоаш лакхъяларца цхьана екъаш йоацача фондий структура а хувцаелар. Колхозни болам болабеннача юххье юртбоахама артелашка яр говраш, аьшка а дахчан а нохараш, макхаш, юрта боахама эсала гIишлош, и. кх. д. а. Ахархой боахамий производствон средстваш юкъараерзаеш вIашагIкхийтта хIамаш яр уж. ХIанз дукххача колхозий шоай доалахье я вай ханара юртбоахама машинаш, кечалаш, двигателаш, автомашинаш, электростанцеш, механизированни фермаш, кердача техникаца Iалашъяь подсобни предприятеш, дика яь боахама а культурно-вахара а гIишлош, дукха шераш дола дIаегIа гаьнаш.

Юртбоахама производство чехка а чIоагIа а айъярои цунца дувзаденна колхозий доходаш лакхъярои лоархIам боллаш шердир колхозий юкъара электростанцеш, хий дехка каналаш, хий сецаду моттигаш, наькъаш, школаш, больницаш ехкилга. Иштта колхозаша тIа-тIа а дукхагIа вIашагIдетт шоай низаш цхьацца йолча артелий боахамий боарамел тIехдувла дукххача колхозий юкъара декхараш кхоачашдарна. Дерригача халкъа юкъара лоархIам бола гIишлош я цар. ХIаьта а, уж дерригаш а колхозно - кооперативни доалахьен гIулакхаш да, цхьабакъда халкъа ерригъюкъарча доалахьенга из форма йоалаш хилара хIамаш-м доахк царех, цо хьахьокх коммунизма кхы а лакхегIа латтача экономически гIулакхашка бода никъ.

ХIама хьаду низаш дегIадоагIаш хиларга хьежжа законах мабоагIара лакхлу производствон колхозни средстваш юкъара ерзаяра боарам. Цхьабакъда екъаш йоаца фондаш дегIаяхкарцеи цар структура хувцаяларцеи цхьана хувцалу колхозни производствон гIулакх а. Кулгаца бу болх тIа-тIа а дукхагIа вай ханарча машинацеи механизмашцеи беш ба. 1957 шера колхозашка машинашца пар беш лаьтта аьхар 98 процент, зябь — 99 процент, фийг бола культураш дIайийр 96 процент, боамби — 98 процент, шекар доаккха свекла — 97 процент, ялат чуийцар — 88 процент. Хьайбай боахамашка деча балхашта, баьца даараши коартолаши лелаеча, хIаьта иштта кхыча халача балхашта а шергара-шерга дукхагIа механизаци ю. Цунца цхьана законах доагIаш дIахьалхашка дувл юртбоахама къахьегамах тайп-тайпара бола индустриальни къахьегам хулилга.

Укх доладеннача ворхI шера колхозни производствон хIама хьаду низаш дегIадоагIаш гаьна дIахьалхашка довргда. Юртбоахама производствога дIайохийта капитальни вложенеш Iалаьмате чIоагIа лакхлургья. Масала, юрта боахамга дIайохийтаргйолча 150 миллиард сома паччахьалкхен капитальни вложенел совгIа, хьалхехьа а даьча лоархIамех, 1959—1965 шерашка колхозий йиш хургья 250 миллиард сом дIагIоргдола производственнии культурно - вахареи гIишлош хьалъе, юрташ тоаеш балхаш де, 95 миллиард сом мах бола техника эца. Юрта боахама хьае лерхI цхьа миллион совгIа трактор, 400 эзар гаргга ялат чуэца комбайн, дукха кхыйола машинаши оборудованиии. ВорхI шу йисте доаллаш кертерча даькъе ерригача колхозашта электрификаци яь яргья.

Цу дерриганеша а хьахьокх, екъаш йоаца фондаш дукха лакхлургхилар а колхозно-кооперативни доалахье халкъа ерригъюкъарча доалахьенна гаргагIерташ дегIайоагIаргхилар а.

Колхозно - кооперативни доалахьен хIама юкъара дерзадара боарам луш-луш лакхлуча гIулакха тIехь кертера лоархIам болаш я халкъа ерригъюкъара доалахье. Юрта боахамерча дерригача кертерча балхашта механизаци е йиш йолаш лакхъеннай хIанз социалистически индустри. Боамби, шекар доаккха свекла, коартолаш, баьца дааращ леладеча, деча балхашта йизза механизаци ярна эша машинаш хьаяра декхар кхоачашде йиш я хIанз. Хьайбай боахамерча халача балхашта мухь тIаботташ а тIера Iобоаккхаш а дечеп кхыдолчеи балхашта механизаци яра доккхий декхараш а кхоачашде дезаш латт. Юрта боахама производственни балхашта автоматизаци юха а хьаккхьчай, из е йиш йолчахь йоалаш а латт.

Цу тайпара, дIахо юртбоахама машинаш елга дегIадарцеи екъаш йоаца фондаш лакхъяларцеи лаьттанцарча боахаме коммунизмана эша материально - технически лард йолларгья, колхозно-кооперативни форман производственни гIулакхаш лакхлургда.

ДIахо. Колхозашка производство юкъара ерзаяра боарам лакхбалар колхозникий шоай подсобни боахамаш хиларах йолча перспективашца дувзаденна да. Ховш ма дий, хIанз колхозникашa шоашта эшаш дола хIамаш шоай подсобнии цIагIарчеи боахамга гIолла Iалашдеш хилар. Хьайбай боахам, коартолаши баьца даараши леладар — уж доакъош да укх гаргтарча шерашка производство юкъара йохийтилга чакхдоаккхаргдараш. ХIанзехьа а къаьгга дика гуш да колхозникий подсобни боахама лоархIам лаьгIбалар. Укх тIеххьарча шерашка общественни колхозни производствос тIа - тIа чIоагIагIа, цаI шоллагIчоа тIехьа лоацаш чулоаца юрта боахама

Пропашно-технически культураш дIаювча

Сунженски районерча XX-ча партсъезда цIерахча колхоза механизированни звеноцара тракторист Александр Блудов, кхашкара болх дIаболабалалехь, цIаькха а хьежар тракторага, тIехьа тессача ялат дIадувча шоай агрегатага. Дика кийчъяьяр сеяльщика Трушкина Ивана а ший СКГ-6.

Эггара хьалха ший новкъостаца контрольни ши така дихьар Александра, хIаьта агрегатаи кха долалуча йистаи юкъе 8 метрал кIезигагIа юкъ а йитанзар цо. Иштта аттагIа да агрегат юха хьовзае.

— Мишта хет хьона, норма яккха могаргдий вайна? — аьнна хьаттар Александра ший новкъостага.

— ХIана могаргдац, сенна яьхай вай квадратно-гнездовой хьисапе ялат дIадув звеньевойш кийчбеш йола курсаш, — яхаш дар Александра хеза жоп.
бе!

— ХIаьта долалургда-кх вай болх бе!

Йолаелар агрегат квадратно-гнездовой хьисапе гидуаргаш дIае. Массехк метр дIагаьнаяьлча юхасоцае йийзар трактор, хIана аьлча квадраташ нийса хилацар, хIаьта кIоагилгашка генараш нийса Iочулегацар. Цецбаьннабар механизатораш а сеялщик а.

— Селхан дика хьажа а хьежа кийчъяьяр-кха вай яр, — йоахар бригадира помощника нов. Жировс. — Лаьтта кIаьда долга дий-теш из, вай укханга эрий даьдача лаьтта тIа гIолла ма хьежа дарий, хIаьта укхаза чархаш Iочу а ухаш нийсса агрегат дIайоха а мича лу?

Макха баьккха кийчдаьча кхай тIа яьккхар механизатораша агрегат, цига а вIаштIехьа даланзар цар цунга лерттIа болх байта.

Кхетадир механизатораша долаш дола гIалат: агрегат йодача хана мерни аьшка саьрг хьалхагIа ше дIаоттабаьча мутIар тIара юстара бувлар. Агрегат юхатIехьашкахьа эзача аьшка саьрг ший метте оттар. ТIаккха хайра царна сеялкан автомата кхыча тайпара регулировка е езилга. Уж кхоачамбоацараш дIа а даьха, сеялкан къаьна дискаш цIена дараш ца хийца а хийца болх бе йолаялийтар агрегат.

Дика болх бора хIанз сеялкан автомато, 2—3 генарг мара легацар кIоагилгачу Iочу.

Шоай болх дика дIаболабенна раьза бар трактористи сеяльщики.

Иштта болх дIаболабир совхоза шоллагIча, И. Фоменкос хьалхе лелаеча механизированни звенос а.

ШоллагIча дийнахь хьовзам боацаш 16 гектар дIайийра Блудова звенос, иштта лакха хьокхамаш долаш яр Фоменко звено а.

ХIанз гидуаргаш дIайийна а баьнна квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIае шоай агрегаташ кийчъеш ба уж.

Лоаццача агротехнически ханашка пропашно - технически культураш дIайийна бовла лаьрхIад цар.

Н. СЕРГЕЕВ.

Лоаццача хана бIаьстен балхаш йистедахара тIехьа

Дени буси лаьтта оахаш йоахкача тракторий тата сацац «Назрановски» совхоза Яндарерча отделенен кхашка. Планах бIаьсти аха езача 900 гектарах 500 гектар гаргга лаьтта аьха даьннад цига.

Гаьннара хьежача а дика холуш я кхашка йоахкача тракторашта юкъе цIе байракхилг а тIаягIаш йола трактор. Из я Кансытов Мусаси цун сменщика Даурбеков Юнасеи болх беш йола «ДТ-54».

Кхашка арабовлалехьа дуккха хьалхагIа дика кийчъяьй цар шоай трактор. Цудухьа хIанз, хIара ди, хIара сахьат боккха лоархIам болаш долча хана, дика холуш да цар хьийга къа зехьа ца дайнилга.

— ШоллагIа кIира доладеннад тхо гота арадаьнна, бакъда трактора бехках цхьа минута сецам дийзадац тха, — йоах Мусас.

Хан-ханнахьа лаьтта а хьокхаш, заправка а еш тракторашта доагIача тайпара доал дар бахьан долаш дика вIаштIехьа доал цар дика оахам а деш норма 6,2 га мара йоацача хIара сменах 10—11 гектар лаьтта аха.

Ала дезаш да, агротехнико хьеххача тайпара хIара шера кIоартагIа а оахаш, оахам 30 сантиметрга кхоачаде лаьрхIа хиларах укх шера хаданза 25 сантиметр кIоарга Кансытовеи Даурбековеи трактора тIехьа тесса нох латташ долга.

Дукха царел тIехьа бусаш бац кхыбола трактористаш а. Царех ба агротехнико яххача боарамах лаьтта дика оахаш бола трактористаш Хамхоев Габо, цун сменщик Хамхоев Махьмад. Цар а шоай сменан нормаш 9—10 гектарга кхоачаш кхоачашъю.

Дика болх бу цига МТЗ-2 яхача тракторашца маккхаш доахаш болча трактористаша Часыгов Пашас, Гадиев Османа. Цар сменах йола задани 120 процентал лохагIа кхоачашъяц.

Дика кхоачашду шийна тIадилла гIулакх хан-ханнахьа тракторашта доатам хьатIакхухьача заправщика Хашагульгов Махьмуда а.

Иштта, кхоачамбоацараш а да отделенен кхашкарча балха юкъе. Укх шера хьажкIаши гидуаргаши дукхагIа долча даькъе квадратно-гнездовой хьисапе дIае лаьрхIа я цига. Цу гIулакха вIашагIтеха шиъ агрегат я, хIаьта ерригаш а хьажкIаши гидуаргаши дIае кийчъяьраш йиъ агрегат я.

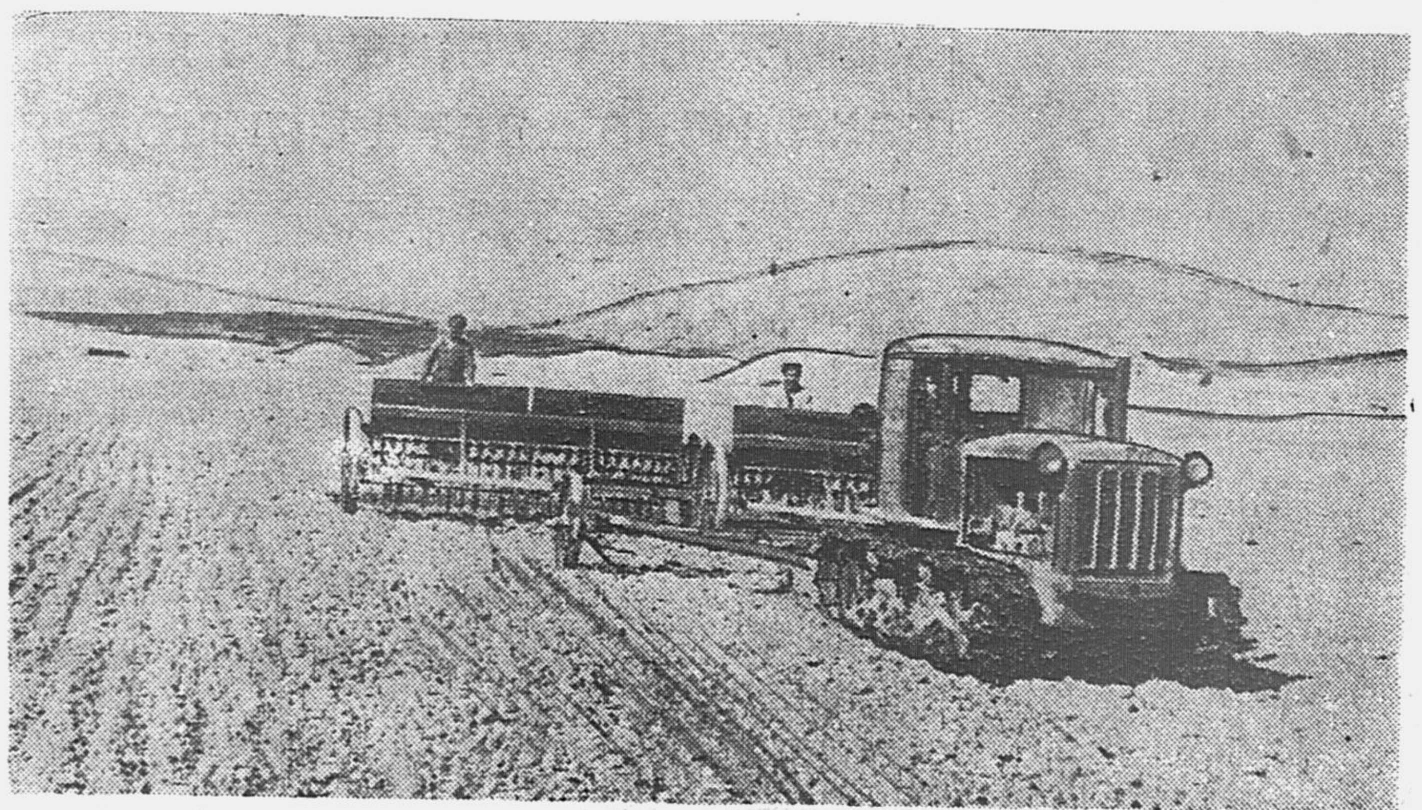
Мишта кийчъяьй уж агрегаташ?

Укх сахьате квадратно-гнездовой хьисапе гидуаргаш дIае долалу тхо, отделенен агронома И. Дзейтовс яьхача дийнахьа делкъа ха хиннача хана а кийчъенна цхьаккха сеялка яцар. Цо хьахьокх гидуаргаш дIаювча дийнахьа мара йоагIача тайпара цу лоархIамерча гIулакха уйла еш отделенен кулгалхой ца хилар.

Гидуаргаш дIайийна яларца болалургболаш ба цига хьажкIаш дIае, хIаьта хьажкIаш нах балхах паргIата болча хана фуал а яьха кийч а ца еш, хIанз кхашкара балхаш сихденнача хана фуал йоахаш латт.

Цу тайпарча балхацарча кхоачамбоацараша лоаццача хана ялаташ дIадийна далийтара новкъарло ю.

С. СУЛТАНОВ.

Таджикски ССР. Республикерча колхозашкеи совхозашкеи чIоагIа сихденнад кхашкара бIаьстен балхаш. Колхозобадски районерча «Кабадиан» яхача совхозе хрий иллаьча 400 гектар лаьттан тIа аха а аьха, укх шера дIаювргья хьажIаш, боамби, люсерна яха буц а эеш мукх, кхы йола культураш.

Сурта тIа: «Кабадиан» яхача совхозе люцерна дIаювш боахк.

Ю. Мильбаева сурт. **ТАСС фотохроника.**

ДУКХАГIА КОМСАШ, СОМАШ, БАЬЦА ДААРАШ!

*

Болх бикъбеннаб

Бокъонца балхаш доладеннад Наурски районерча Ленина цIерахча совхоза .комсий кхашка. Чакхдоалаш латт комсий гаьнаш лаьттагIара гучайоахилга, хIаьта дIа а тедаш гаьнаш нийсъелга, рядашта юкъе культиваци елга сихденна дIахо хьош да.

Нормах 6 гектар йолча 10—12 гектар лаьттагIара комсаш гучайоах трактористаша В. Азаровс, В. Толокольниковс, иштта кхыбараша.

Комсий гаьнаш нийсъеча болхлошта юкъе дика къахьегарца, говза болх барца белгалбаьнна ба Сайкова Валентина, Демченко Зинаида, 65 шу даьнна воккха саг Дакалов Насуха, иштта кхыбараш. ХIара сменах йола балха нормаш 1,5-зза а кхы дукхагIа а кхоачашъю цар.

Комсий рядашта юкъе культивацк ярна доккхий балха толамаш доах механизатора Чимаев Iаддал-Рашида. «ДТ-54» яхача тракторца 1,5-2 норма кхоачашъю цо хIара сменах. Цул дукха тIехьа висац тракторист Ковпак Михаил а.

Iурра денз сарралца комсий плантацешка къахьегаш ба Джамаев Хасухи Микаев Лаьчеи. Шоаш моллагIа болх кхоачашбой а, берригача болхлошта къахьегама хьокхам тел цар.

Ханнахьа а дика а бIаьстен балхаш чакхдаха лаьрхIа ба совхозера комсаш лелаераш.

Укх шера 730 тонн комсаш пачхаьалкхенна дIаяларна оахоша тIайийца социалистически декхараш кхоачашдергда оаха, йоах болхлоша.

Ф. КРЫМОВ.

* *

Комсий бешамашка

1.500 гектар гаргга комсаш я «Наурски» винсовхоза.

Дахача шера аьхкий йоачаш сов дукха хилар комсашта дика доацаш хиннадале а 1.600 тонна гаргга комсаш чуийцар совхозо. 1958 шера болх дика барах профсоюза обкома а кхачан промышленноста управленен а карара-кара тела ЦIе байракхи Ерригсоюзни юртбоахама выставкан II-гIа степень йола аттестати делар тха совхоза.

Укх шера, партен XXI-ча съезда решенеша дегаш айдаь, доккхий декхараш тIайийцад совхоза болхлоша а специалисташа а: комсашта гIулакх дара дерригa балхаш йиллача ханашкеи дикеи чакхдаха а, ширача комсий хIара гектара тIа 82 центнери, укх шера духхьашха латача комсий хIара гектара тIа 35 центнери комсаш кхее а чуэца а.

Цхьа барт болаш, дерригa хьинар тIадахийта уж декхараш кхоачаще тIабийрзаб берригa болхлой. Хьалхарча 7 дийнахь 1.074 гектар комсех нийсса ахаш лаьттагIара хьалъяьхха яьннай. Цул совгIа, комсаш яIа а йолаеннай цхьайола бригадаш. Комсаш лаьттагIара хьалйоахаш дика къахьегарца белгалбаьннаб трактористаш И. Беленко, Н. Воронин, кулгашца комсаш хьайоахаш бола болхлой Вакуев Леча, Сослаев Супьян, Толстых А., Михайлов И., Эдельбаев А., Ястребова Е., иштта кхыбараш. Цар массане денна 150—200 процент нормаш кхоачашъю. ХIаьта Мечтаев СаIида денна кхоккха норма йоаккх. Комсий ткъовронаш тедаш денна 200 процентага дIакхоачаш нормаш кхоачашъю коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккхара духьа къовсам лоаттабеча бригадерча болхлоша Лапина Таисияс, Богочева Раисас, Дежина Зинас, Зарочинцева Марияс.

А. ПЕНЗУРОВА,
«Наурски» винсовхоза старши агроном, СССР-а Лакхехьарча Совета депутат.

Сомий гаьнаш дIайогIаш боахк

Укх шера бIаьсти а гурахь а 80 гектар сомий гаьнаш дIае лаьрхIад Первомайски районерча Ленина цIерахча колхозо. Уж гаьнаш дIае араваьннав везткъа гаргга колхозник. БIаьсти планах дIае лаьрхIа хинна 20 гектар дIа а йийна, планал совгIа 15 гектар кхы а дIаювш боахк уж.

Сомий гаьнаш дIаювш къаьстта дика болх бу нов. Гунoев Мавладина. Цо дийнахь планах 50 га дIайогIа езача 80 га дIайогI.

Гаьнаш дIайогIа дийнахь нормах 30 кIоаг баккха безача, Кациева Калиматеи, Бисаева Либеси хIаране 45 кIоаг боаккх.

ДIаювш йола гаьнаш хьаллацара эшаш дола хьокхий доахаш ба колхозникаш Эспиев Хьасани, Дзейтов Абубакари, Оздоев Хьасани. Цар хIара дийнахь 300 хьокха баккха безача 500 боаккхаш хилар бахьан долаш, цу балха тIа хила веза ши саг кхыча балха тIа вахийта мукъавоалийт.

Хьинаре болх беча колхозникаша хьега къа эрий дов йиш яц, кхаьдиъ шера, тахан дIайийнача зIамигача гаьнаша беркате сом лургба. Хьийга къа хьалхарча сомо юхатохаргда.

О. БУЗУРТАНОВ.

ДукхагIа баьца дaараш дахарна

Боккхача лоархIамера гIулакх да бахача наха эшаш йола овощеш дукхагIа а дикагIа а хьувкъийтилга. Из болх мела бита дага бац тха отделенерча овощеводчески бригадера болхлой.

Эггара лоархIамегIа дола гIулакх — ялаташ ханнахьа а дика а дIадувлгеи уж дика хьувкъийтилгеи да. Цу гIулакха вIашагIъелла кхоъ тракторно-полеводчески бригада я тха отделене. Ханнахьа кен дIабийна, гидуаргаши хьажкIаши дIаювргйола лаьтташ хайра хIама ца эшаш кийчдаь баьннаб механизатораш. Царна юкъе бIаьстен балхаш дика дарца белгалбаьннаб нов. Умаров Дагас кулгалдеча бригадера механизатораш.

Бешамаш, овощеш лелаеча бригадашта а дика новкъостал ду механизатораша. Ханнахьа терко тIаяхийтай тха овощеводчески бригадерча болхлоша парникови боахам кийчбарна.

Овощеш дикагIа яхарна социалистически лакхара декхараш тIайийцад бригадерча болхлоша. Хьалха кхачаш йола кабуц 4 гектар лаьттах хIара гектара тIара 145 центнер, тIехьа кхачаш йола кабуц 20 гектар лаьттах хIара гектара тIара 130 центнер, томаташ 25 гектар лаьттах хIара гектара тIара 150 центнер, нарсаш 10 гектар лаьттах хIара гектара тIара 150 центнер яккха лаьрхIад цар.

ХIанззе а гуш да бригадерча болхлоша шоай декхараш сийленца кхоачашдергхилар. ХIара сменах йола балха норма 130—150 процент кхоачашъю звеньеваяс Ахматова Умидата, Долговас, иштта кхыбараша.

ХьатIадоагIача дезача денна — 1-ча Мая сийна оаха дош лу тIайийца декхараш сийленца кхоачашдарна хьинаре а тхоай йола говзал тIайохийташ а къахьега, йоах тха овощеводаша.

КУЛИНЧЕНКО,
Лермонтовски совхоза 1-ча отделенен управляющи.

Киргизски ССР. 1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам дегIабарах йолча цифраша ворхI шера чухь 28 эзар гектар долча лаьтта керда сомийи комсийи бешамаш йогIа оттадаьд. Из задани сийленца кхоачашъе а дуккха а дукхагIа сомаш баха а гIерташ ба садоводаш. Семилеткан хьалхарча шеррехье а 4 эзар гектар долча лаьтта сомий гаьнаш дIайогIаргья.

ХIанз колхозий бешамашка сихденна лел бIаьстен юхьера балхаш. Фрунзенски областен Кзыл-Аскерски районерча «Киргизия» яхача юртбоахама артела садоводаша 68 гектар долча лаьтта удобренеш ехкай, сомий гаьнаш цIенъю, цар ткъовронгаш дIатед.

Сурта тIа: «Киргизия» яхача колхоза сомий беша гаьний ткъовронаш дIатедаш латт. Хьалхашкахьар бараш — садовод А: Семенкои (аьттехьа) цун помощник В. Самойленкои ба:

Е: Шестакова сурт. ТАСС фотохроника:

дерригa доакъош. Юкъара боахам дегIабарга хьежжа колхозникаш ялагаца Iалашбаь ца Iеш, колхозникий шоай доалахьарча подсобни боахамашкара хьахулачох а доацаш, экономически пайданегIа йолча колхозни юкъарча производствон продукцех хьахулача шурийца, дулхаца, лаьттанца, баьца даарашца, коартолашца, сомашца Iалашбергба», — йоах Н. С. Хрущевс.

Боахамах чIоагIагIа тоаеннача колхозаша хIанзехьа а, колхозникаш тIа-тIа дукхагIа коартолашца, баьца даарашца, шурийца Iалашбу. Цу колхозий опыто хьахьокх, общественни производство йоагIача тайпара дегIаенача, низбоаца а кIезига пайда боала а шоай подсобни боахам колхозникаша битар царна пайданегIа хилар. Цхьабакъда цу гIулакха тIехь хьалхле лелаечар колхозникашта низ бе йиш яц. Духхьал общественни боахам цу боарамга кхоачаш лакхбелча, къахьегама овсарле айъелча мара, колхозникаш шоаш раьза болча наькъаца шорттига мара дIабала йиш яц колхозникий подсобни боахама лоархIам.

ЦIагIа беча балхах колхозникаш, къаьстта кхалнах мукъабоаха ха хьакхоачаш а латт, из де торо хулаш а йоагIа. Колхозий технически лард дегIаярца а тоаяларца а юкъарча боахаме къахьегама овсарле лакхъяларца колхозникий духхьал шоай дола хьашташ кхоачашдергдола производстваш тIа-тIа дукхагIа хьахургья. Уж я колхозникашта бахача эша гIулакхаш дергдола паросилови установкаш, пекарнеш, прачечнеш, столовеш. и. кх. я. а.

Укх ворхI шера дIахо а юрта боахама хIама хьаду низаш Iаласьмате чIоагIа дегIадахкарца подсобнии цIагIарчеи боахама тIулакх лоархIам боллаш чухьнахьа дарга, хIаьта, колхозашка хьадеш дола хIама юкъара дерзадара боарам лакх а лургба.

Коммунизм хьалъеш латтача хIанзарча хана тIа-тIа а шерагIа дарж колхозашта юкъера производственни бувзамаш, царна юкъера дика гIулакхаш. Цу экономически гIулакхаша сихду колхозни производство юкъара ерзаяра боарам массе оагIорахьа лакхбара гIулакх. Колхозашта юкъера производственни бувзамаш шердар дIадех хIанз дегIадоагIача хIама хьадеча низаша, тIа-тIа а йоккхагIа хулача лаьттанца болх беча производствос. ССКП XXI-ча съезде яьча доклада тIа Н. С. Хрущевс аьлар:—«Электростанцеш, хий дехка каналаш, юртбоахама продукци кийчъю а строительни материалаш хьаю а предприятеш цхьана хьалъяроu наькъаш дахкарои дIадехарга тIа-тIа а дукхагIа дуккхача колхозий низаш вIашагIтохар».

Цу тайпара вIашагIкхийттача низаша колхозашта новкъостал дергда цхьан колхоза шийна чакхдаккха могаргдоаца е чакхдоаккхалой а дукха ха дIаяхийта еза лоархIам бола дукха производственнии культурновахареи гIулакхаш кхоачашде. Колхозашта юкъерча производственни бувзамий цу кердача формаша дIахо мел йода дукхагIа хувцаргба колхозно - кооперативни доалахьен чулоацам, колхозни производство планах дегIайоагIилга а социалистически доалахьен уж ши форма вIаши гаргаозилга а сихдергда.

Юххера, цхьаькха а да социалистически доалахьен колхозно - кооперативнии халкъа ерригъюкъареи формаш вIаши гаргаозилга шерра дегIадоаладеш дола гIулакх. Юрта боахама электрификаци ярца, производствона механизации электрификации ярца дувзаденна тIа-тIа а дукхагIа производствон колхозни средстваш пачхахьалкхенчарца вIашагIкхетаргья, шоай тайпара царех дIаувргья уж, хIаьта юртбоахама къахьегам хулаш-хулаш индустриальни дуккха тайпа бола къахьегам а хинна дIаоттаргба.

Ховш ма дий, В. И. Ленина мел боккха лоархIам беш хиннаб производствонна электрификаци яра. Цо яьхад «хIанзарча технико тIагIертта дIадех берригача мехка а — дуккхача мехкашта а — цхьан планах электрификаци яр; иштта бола болх бизза чакхбаккха йиш я хIанз, из чакхбаьккхача цунах массарел а дукхагIа пайда баргбар юрта боахама, къаьстта ахархошта» (Соч., т. 33, 112 оагIув).

ХIанзара ворхI шу мехка массанахьа электрификаци е аьнна йола В. И. Ленина идея чакхъяккхара хьакъехьа кертера этап хургья. 1959—1965 шерашка электроэнергетика дегIайоалаеча кертера гIулакх лерхI — тепловой электростанцеш дукхагIа хьалъяр, электрически сетеш дукхагIа дегIадоаладар, СССР-а алхха цаI йола энергетически система йиллара балхаш шоай лартIа кхоачашдар.

Юрта боахаме электричество шерра юкъейоалаяро Iалаьмате боккха пайда бу: чехкка лакхбу технически боарам, юрта боахама производствон культура, къахьегама овсарле.

ВорхI шера чухь колхозни производствона электрификаци елга чакхдоаккхаргда пачхаьалкхен электрически сетех колхозаш дIатохаш а, пачхаьалкхенои дуккхача колхозашеи дакъа а лоацаш низбола электростанцеш йоахкаш, хIаьта иштта колхозаша шоаш юкъара станцеш йоахкаш а. Пачхаьалкхен электросетех колхозаш дIатохар, пачхаьалкхенои колхозашеи цхьана электростанцеш яхкар — производство юкъара ерзаяра боарам лакхбеш, хIама хьадеча низаша дIадехар да, социалистически доалахьен колхозно - кооперативнии халкъа ерригъюкъареи формаш шоай тайпара вIашагIкхетар да. Иштта экономическя гIулакхаш дегIадахкаро кийчо ергья социалистически доалахьен шин формагара алхха цаI мара йоацача производствон средствай коммунистически доалахьенга довла.

Юртбоахама производство чехкка дегIайоалаяра ларда тIа юрта бахача наьха культурно-вахара хьал тоадеш доккхий толамаш доахаргда. Коммунистически общество шерра хьалъеча хана дизза чакхдаккха йиш йолаш да вай колхозни юрташ городий тайпара тоаяра декхар.

* * *

Колхозно-кооперативни доалахье халкъа ерригъюкъарча доалахьенна гаргаозара наькъех партес оттадаьча деша теоретически практически лоархIам боккха хилар гуш да. Колхозно-кооперативни доалахье пачхаьалкхен доалахьенца халкъа ерригъюкъара доалахье хулаш вIашагIкхетар моллагIа дола организационно - боахама гIулакх дац, из да городаи юртаи юкъера бокъонца йола эргало дIаяккхарах дола кертера декхар кхоачашдар. Из декхар кхоачащеш колхозни ахархоша, вай мехкарча берригача къахьегамхоша чIоагIа низ тIабахийта безаргба.

А. КОРЯГИН,
экономически Iилмай кандидат.

Юрта боахама болхлошта лаьрхIа библиотечка

Нохч-ГIалгIай книжни издательствос арахийцай НГIАССР-а юрта боахама министерствос кийчъяь шиъ библиотечка — цаI хьажкIаш лелаечуни шоллагIаяр — животноводаи. ХIара библиотечкаца бархI брошюра да республикан колхозийи совхозийи новаторaша яздаь.

«ХьажкIий лакхара хьувкъамаш дахара тха опыт» яхача брошюра тIа Грозненски районе «Новый быт» яхача колхоза трактористаша нн. А. Макашинеи М. Бербиновси дувц 98 гектара тIа хьажкIаш хьалкхееш дерригача балхашта шоаш механизаци мишта яьй. Звенона тIачIоагIъяьяр «Беларусь» яха тракторя, СКГ-613 яха сеялкеи, КРМ-4,2 яха культиватори, «Зигзаг» яха юкъера 12 макхеи, КУ-2 яха комбайни. Авторо дика кхетавеш дувц хьажкIаш хьалкхеяра балхашта механизаци а яь шоашка хьаденнача лаьттан хIара гектара тIа 54.6 центнер фуал яьха хьажкIаш шоаш мишта яьхар, юкъера лаьрхIача колхозе хIара гектара тIара 31 центнер томараш тIехьа хьажкIаш яьхача.

Нохч-ГIалгIайчен арахьа а довзаш да Шалински района «Джалка» яхача совхозерча Зармаев Iаддал-СаIида звенон турпалера къахьегама гIулакхаш. Цу звенос дIадахача шера 20 гектар лаьттан тIа хIара гектара тIара эзар гаргга пунт хьажкIаш яьхар. Укх шера звенос лаьрхIад хIара гектара тIара 200 центнер томараш тIехьа хьажкIаш яха. «Гектара тIара 200 центнер хьажкIаш яхара тIехьа» яхача брошюра тIа н. Зармаевс дувц дIадахача шера толам мишта баьккхар а хIанз лакхара хьувкъам баккхара звенон членаш фу деш ба а.

Юрта боахама болхлоша, къаьстта школьникаша сакъердалуш ешаргья Сунженски района Нестеровски юкъерча школан дешархочо Янчевская Алевтинас яздаь «Вахарга бода никъ» яха брошюра. ДIадахача шера бригадир хиннай из. 25 гектара тIа хIара гектара тIара 95 центнер хьажкIаш яьхай цу бригадас. Школьни бригаданна 4 эзарнел тIех трудди дIаяздаьд колхоза правленес. Дика кхетавеш дувц Янчевская Алевтинас бригадан балхах, школа йистеяьккхача «Путь к коммунизму» яхача шоай колхозе балха баха дешархой безам хиларах.

Кхы кIезигагIа сакъердам болаш дац «ДIаьхий да кавказски лаьтта» яха А. Гайрбекова, «Гектара тIара 1017 центнер моша доакъар» яха В. Сукина, «Лаьттан тIа доакъара силосовани яр» яха Г. Самарске, «НГIАССР-е хьажкIий лакхара хьувкъам баккхара агротехника» яхеи «Нохч-ГIалгIай АССР дикагIа бола хьажкIаш лелаераш» яхеи М. Ковальске брошюраш а.

«ДарегIа дола дулх дукхагIа» яхача животновода библиотечкерча брошюрай автораш ба Горячеисточненски совхоза хьакхарчий ферман бригадир П. Зайцев, Шелковски района Сталина цIерахча колхоза свинарка А. Каплунова, цу колхоза кроликаш лелаеча ферман заведующи н. Овчаров, Предгорни совхоза хьакхарчий ферман бригадир н. Ломакин, Красноармейски совхоза откормочни бригадан бригадир И. Потаенко, иштта кхыбараш.

Шаккха а библиотечка сурташ тIа а долаш дика кийчъяь я. Шеко яц республикан юрта боахама къахьегамхошта семилеткан хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра къахьегама толамаш доахача цар кхетам лакхбара цу библиотечкаша дика гIодергхиларах.

Н. ШИПУЛИН.

Грознера болхлой баьца даарашцеи сомашцеи Iалашбергба

Доккхий балхаш да Аргунски совхозе Грознерча бахархошта мел эша баьца даараши сомаши тайп-тайпара комараши хилийтарна деш латтараш.

ДIадахача 1958-ча шера Аргунски совхоза болхлоша вай республикан сталице, Грозне бахача наха деннад 3000 тонн баьца даараш. Пачхаьалкхенна овощеш дIаялара план 130 процент кхоачашъяьй цига.

Семилеткан укх хьалхарча, 1959-ча шера совхоза коллективо шийна хьалхашка оттадаьд кхы а лакхара декхар: 3000 тонн баьца даараши 10 тонн сомийи комарийи яла, аьнна.

Из декхар кхоачашдара хIанз парникашка леладу хьалха дIайогIаш йола рассада хьалкхеяра балхаш. Ерригa парникашка кийчъераш 5 миллион рассада я. Цу гIулакха парникашта хьатIа эзад 4500 тонн кхо, 1000 тонн Iаьржа лаьтта, Iалашдаьд 2000 тонн ширдаьнна кхо, 5000 парникови аьрташ йийца Iоехкай, ремонт яьй 7000 раманна, 700 яьшканна.

Парникашка деча балхашка хьежжа болхлоша чIоагIа къахьег рассада дIайогIарг йола кхаш кийчдеш. Гурахьа аьха иллача 450 гектар лаьттан тIа хIара гектара 300 килограмм тохаш самолеташца азотни а, фосфорни а ,калийни а удобренеш техай. Шин дийнахьа макха баьккха даьлар дерригa гурахь аьха лаьтташ. Ший ханнахьа дIайийнай совхозе 10 гектар морковкаш, 8 гектар хохаш, 3 гектар пастернак, 3 гектар тайп-тайпара баьца даараш. Иштта дика дIахьу совхозе кхыдола бIаьстий лаьтташ ахара а, хиш хьатIа дехкара а, бешамашта тонахь хьу йоагIара а балхаш.

Укх 1959-гIча шера дIайогIа а дIае а лаьрхIад 236 гектар лаьттан тIа овощни культура, цу тIара чуэцаргья 3050 тонн хьийкъа овощеш.

Дика дIаболабеннад сомий бешамаш кийчъяра болх а. Дика къахьег парникашка лаьттеи, удобренеши тIаозаш болча шофераша нн. Сугаиповси, Арсамаковси, Тарасюкеи, кхыбарашеи. ХIара дийнахьа нормаш 150—160 процент кхоачашъеш хьабоагIа овощеш лелаеча тайп-тайпара балхаш деш бола болхлой Коробко Антонина, Сутаипов Сайт-Ахьмад, Рубцова Нина, Лещенко Надя, Мелкумьян Римма, иштта кхыбараш.

«Грознера болхлой Iалашбергба овощешцеи сомашцеи», яхача лозунгаца балхаш деш я Аргунски совхоза коллектив.

Х. ХАМЗАТОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а медицински болхлошта НГIАССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота ялараx дола

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Халкъа унахцIено лораеча дика гIулакхаш дарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республикан Лакхехьарча Совета Президиума Сийленграмота лойла НГIАССР-а укх медицински болхлошта:

1. **Албогачиева ИсмаIали Тамарена** — Наьсарерча района туберкулеза духьаларча санаторен медицински сестрийна.
2. **Булавинцева Маргарита Сафроновнана** — г. Грознен 4-ча городской больницен невропотолога.
3. **Индербиев Темирбе Махьмада** — Веденски района керттерча лора.
4. **Кешишьян Маргарита Гакиговнана** — Урус-Мартановски района керттерча лора.
5. **Королькова Александра Николаевнана** — Шелковски района больницен лора акушера геникolога.
6. **Котиев Мурад Давыдовича** — Нохч-ГIалгIай республикански туберкулезни санаторен керттерча лора.
7. **Кудрявцева Александра Георгиевнана** — Сунженски района противозобни кабинета заведующена.
8. **Мольская Антонина Ивановнана** —НГIАССР-а унахцIено лораяра Министра заместитела.
9. **Пипинова Анна Михайловнана** — Нохч-ГIалгIай республикански санитарни эпидстанцен антирабически отдела заведующена.
10. **Попель Владимир Александровича** — Нохч-ГIалгIай медицински училищен директора.
11. **Родина Клавдия Моисеевнана** — г. Грознен № 1 йолча поликлиникан керттерча лора.
12. **Фиоктистова Полина Антоновнана** — Нохч-ГIалгIай республикански санитарни эпидстанцен лора эпидемиолога.
13. **Фрахтман Яков Матвеевича** — г. Грознен 9-ча городской больницен керттерча лора.
14. **Хачикьян Мария Ивановнана** — г. Грознен 1-ча городской больницен хирургически отделенен заведующена.
15. **Цутиев Дауда Iумара** — НГIАССР-а унахцIено лораяра Министра Заместитела.
16. **Шабловская Вера Владимировнана** — Наурски района больницен лора акушера геникoлага.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

1959 шу, 25-ча марта.
г. Грозный.

Доазол дехьара

НАТО-н Совета сесси йистеяларах

ВАШИНГТОН, 5 апреле. **(ТАСС-а корр.).** Селхан йистеяьлар кхаь дийнахь хинна НАТО-н Совета сесси. Сессе кертера моттиг лаьцар Берлинеи Германеи хьакъехьа Советски Союзаца ергйолча переговорий дош дувцаро. Юххера араяьккхача коммюнике тIа гучох, НАТО-н Совето дунен халкъашта юкъе латтача хьала юкъара дешаш а дийцар. Совета членаша дийцар Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале этта хьал а, хIаьта тIема, политически, экономически, Iилман хьакъехьа НАТО-с баьча балхах НАТО-н генеральни секретара Спаака яь доклад мога а йир.

НАТО-н Совета еррига сесси чакхъяьлар Малхбузерча йиъ пачхьалкхено лаьцача «чIоагIача» позицена гонахьа «цхьоагIо йолаш хилара» лозунга тIехьа. Цу позицен лард кийчъяьй 31 марта — 1 апреле хиннача США-н, Англен, Франце, ФРГ-ан кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещане. Йоккхача йиъ пачхьалкхено НАТО-н Совете зIамигача мехкий викалашка низагIа могабайтар из позици хьаллаца баь «соцам». ВIаши хетараш лархIа а лоархIаш, дунен халкъашта юкъера дешаш машарца къоастаде Советски Союз кийча хилар малхбузерча мехкаша лаьцача «чIоагIача» позицес Советски Союз юхатIехьашкаяккхар да, яхаш харц дувц цу позице тIа.

НАТО-н викало Кэяс корреспонденташка кхачийтача кхыча мехкашцарча гIулакхий министраша даьча къамаьлий кертерча «принципаша» хьахьокх, малхбузера пачхьалкхенаш берлински деша хьакъехьа Советски Союзаца ергйолча переговоррашта цхьаккха тайпа конструктивни контрпредложенеш юкъеяхьа дага ца хилар. Малхбузерча Берлине хIанз латта вIаштIехьадоаца хьал хьаллоаттаде малхбузера пачхьалкхенаш «чIоагIо» еш хилар НАТО-н Совета коммюнике тIа а оттадаьд. Брентанос а НАТО-н мехкий кхыча цхьаболча министраша а яхачох, сессе дакъа лоацаш хиннараш духьал ба Европа кхерамах лораяра гIулакххаш чакхдахарах, цига ядерни герз доаца зона йилларах, цу района зонера эскараш дол-долчо дIадахарах. Германи «вIашагIтоха» Малхбузено увттадеча хьалашта Советски Союз раьза хиларга хьежжа дергдолаш уввттаду къаьстта йолча европейски зоне тIема еча кийчонашта «доазув оттаделга».

Германи вIашагIтохара хьакъехьа долча дешах йиъ пачхьалкхен цIерах НАТО-н Совето яхачох йолча комментареша хьахьокх, цу пачхьалкхений Европера хьал ше мадарра бIаргадов безам ца хилар. НАТО-н Совето иштта баьча хоама тIа цхьа бахьан доацаш дацар: ГДР-х пачхьалкхе лархIа ца тигар, германски ши пачхьалкхе конфедерацен хьисапе вIашагIтохара уйла тIа ца эцар, вIашагIтеха Германи моллагIча тайпара хуле а, «нейтральни» хилар мога ца дар, германски шинна а пачхьалкхенца машара договор яра раьза ца хилар, йIаьхха хана а къайлагIа оттаьча а Германи вIашагIтохара «планаца» «корта мукъа хоржамаш» дара ларда тIа вIашагIкхийттача Германеца мара машара договор ерг ца хилар хьадехар. НАТО-н сесси йолча хана гучадаьннача тайпара, американски печато баьча хоамах аьлча Малхбузерча пачхьалкхенаша юхаяьхар йоккха йиъ пачхьалкхе хьожарггйолаш йиъ пачхьалкхен болхлой группо оттаяь цу дешай хьакъехьара предложенеш.

Дукха ха йоацаш Вашингтоне хиннача йоккхача йиъ пачхьалкхен совещанес араяьккхача заявлене тIа яххача тайпара гIулакх «конструктивно дувца НАТО-н сессе хиннараш раьза ца хилар хьахьокх цу сессен итогаша. Сессес яьча выводашеи решенешеи бакъдензар НАТО массаза а кийча я цIенча наькъаца еча переговорашта ниI йийлла лоаттае аьнна Эйзенхауэра даь къамаьл. Вашингтонерча журналисташа «ниI йийлла лоаттаергья, цхьабакъда цучу мел воалачоа хIама а тохаш», яхаш бегаш бу хIанз. Цу бегаша тоъал дика хьахьокх НАТО-н позици. Иштта йола позици бакъъеш США-н президента Геттисберге даьча къамаьло маяххара хIанзара сесси чакхъяхаро тешал ду из иштта хиларах.

В. ПАРАМОНОВ.

ИРАКЕ ЛАЬТТАННА РЕФОРМА ЯР

БАГДАД, 6 апрель. (ТАСС). «Аз-Заман» яхача газето беча хоамах иракски правительствос мукъабеннаб мехка крестьянски союзаш вIашагIйохка. Демократизацени аграрни реформа кхоачашъяреи новкъа республико баьккха керда гIа лерхI цунах газето.

ТIехьагIа ахархошта дIадекъар духьа пачхьалкхенна хьадаха дезаш, совнагIа лаьтта долаш болча боккхийча иракски лаьттан даьех 13-не список кепатеха араяьккхай «Аль-Ахали» яхача газето.

ФРГ ТIЕМА-ФОРДА ФЛОТ ТIЕМА ГIИРСАШЦА КИЙЧДАРНА

БЕРЛИН, 6 апрель. (ТАСС). ФРГ оборонан министерствос баьча хоамах АДН агентствос хьахойт, «Старфайтер» яхача тайпах йолча американски самолеташца кийчдергдолаш да бундесвера лаьттанцара низаш даь а ца Iеш, Малхбузен Германски флотацарча тIема форда а. Уж тайпа самолеташ 30 лургйолаш я цунна. Пачхьалкхен органий мукъах самолеташ хьаергйолаш я Малхбузен Германски авиационни промышленноста предприятешка.

ВIАШАГIКХИЙТТА ШТАТАШ ЧАНКАЙШИСТАШ ГЕРЗАШЦА КИЙЧБЕШ Я

ПЕКИН, 7 апрель. (ТАСС). Вашингтонера хьахойтачох Синьхуа яхача агентствос беча хоамах США штабий начальникий вIашагIтехача группан председатела Туайнинга аьлар, США оборонан министерство чанкайшистски кликанна кердаьнна самолеташ дIаяла лерхIаш йолга.

Туайнинга из аьлар доазол дехьарча пачхьалкхенашта «новкъостал» дара законопроект йийцача США представителий палатан кхыча пачхьалкхенашцарча гIулакхий комиссен къайлагIа яьча заседане тIа. Туайнинга яьхачох, США Чан-Кай-ши кликанна дIаяла лерхIаш яраш «Супер-Сэйбр-100» яха истребителаш я. Цу заявленех хьахов американцаш хIанззе а уж тайпа самолеташ лелае чанкайшистски летчикаш Iомабеш болга.

Вузашка деша болхача наха йола керда бокъонаш

СССР лакхехьарча образованен Министерствос чIоагIъяьй 1959 шера СССР лакхехьарча дешара заведенешка деша дIаэцарах йола бокъонаш. «Школан вахарцара бувзам чIоагIбареи СССР халкъа образованен система дIахо а дегIайоалаяреи хьакъехьа» арадаьннача законага хьежжа, 1959 шера деша дIаэцара йолча бокъонашка аьннад, вузашка дIаэц вузе деша вахарна партийнии, профсоюзнии, комсомольскии, кхычеи общественни организацешкара, промышленни предприятейи, учреждененейи, колхозий правленейи кулгалхошкара дика характеристикаш-рекомендацеш йолаш бола нах, аьнна. Школьникашка хила еза школашкареи цар общественни организацешкареи характеристикаш-рекомендацеш.

Журналистикан, правоведенен, литературни балха, философен, политически экономен специальностех дела дешар деша университеташкеи кхыча лакхехьарча дешара заведенешкеи дIайийбергбац 2 шерал лохехьа йоацаш практически балха стаж йолаш бола нах мара. Педагогически, медицинскии, стоматологическии, фармацевтическии институташка а, хIаьта иштта «дунен халкъашта юкъера гIулакхаш» яхача специальностах йолча вузашка а дIайийбергба дукхагIча хьале практически болх баь опыт йолаш бола нах.

Экзаменаш йоацаш, хьацуеннача заявленешка хьежжа вузашка дIайийбергба юкъера школа отлично йистеяьккха е юкъера школа йистеяьккха баьнначул тIехьагIа «Отлично дешарахи оамалаш дика хиларахи» яха дошо е дото медалаш енна бола Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа лаьтта нах. ТIаккха дIайийбу балха тIа дикача гIулакхаца шоаш бовзийта а промышленностеи юртбоахама производствеи е халкъа боахама, культуран, унахцIено лораяра, пачхьалкхен управлене, кхыча доакъошка 2 шерал лохехьа йоацаш практически болх баь стаж йолаш а бола нах, хIаьта иштта экзаменаш хоаттача хана дика отметкаш яьха бола Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа лаьтта Советски Эскаререи ТIема-Форда флотереи цIабаьхка нах а. Цхьабакъда царех хьалхагIа дIаэц вузе ше хержача специальностах практически болх баь стаж йола нах.

Нагахь санна Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа лаьттарашкареи шин шерал лохехьа йоацаш практически балха стаж йолаш барашкареи, хIаьта иштта Советски Эскаререи флотереи цIабаьхкарашкара а хьакхаьча заявленеш цу вузе а факультете а нах дIаэцарна оттаьча планахчул 80 процентал совгIа хуле лакхехьарча дешара заведеней директораша юкъерча конкурса лаьрхIа нах дIайийбара планах 20 процент моттигаш хьакъоастае еза. Лакхехьа бийца нах дIайийцачул тIехьагIа юхейисача моттигашка дIайийбергба экзаменашка дика отметкаш яьха а характеристикаш - рекомендацеш дика йолаш а бола деша болхача шера итт класс йистеяьккха нах.

Вузашка дIаэцара бокъонашка йоах, конкурсах хержа нах къоастабеча хана, еррига экзаменаш дIаялара совнагIа, цига эггара хьалха хьожаргба хержача специальностах долча предметашта малагIа отметкаш яьхай а. Хержача специальностах долча предметашта а кхычарна а цхьатарра отметкаш яьха хилча совле хул экзаменаш хоаттача хана кхыча предметашта дикагIа отметкаш яьхача нахага.

Энергетически, машиностроительни, приборостроительни специальностен керттера предметаш лоархI математика (яздеш а дагахьа а), физика (дагахьа), специальностех доацаш лоархI эрсий мотти, литературеи, иностранни мотти. Филологическии лигвистическии специальностей керттера предметаш лоархI эрсий мотти литературеи (йоазонца а дагахьа а), иностранни мотти, специальностех доацаш лоархI СССР истори. Исторически, философски, историко-архивни, юридически, библиотечни, культурно-просветительни специальностей керттера предметаш лоархI эрсий мотти литературеи (йоазонца а дагахьа а), специальностах боацаш лоархI иностранни мотт.

1959 шера нах деша дIаэцаш йолча бокъонашта юкъейихьай йоазонца йола экзаменаш шин сагал лохехьа боацаш нах юкъеболаш йолча комиссено отметкаш оттаергйола положени. ДIадахача шерашка а санна, экзаменаш хоаттача комиссешта юкъе хургба партийнии, профсоюзнии, комсомольскии организацешкара викалаш.

(ТАСС).

Поэта Музаев Нурдина дика гIулакх

Дукха ха йоаццаш заявлени ера Нохч-ГIалгIай книжни издательстве нохчий поэтагара Музаев Нурдинагара. Заявлене тIа цо дех 1958-ча шера араяьннача ший произведенеех йоагIа гонорар республикерча берий цхьан учрежденена дIайолийтилга. Укх 1959-ча шера араяргйолча ший произведенеех йола гонорар а шийна ца эшилгеи из берий учрежденешта дIалулгеи дехаш дувц ший заявлене тIа Музаевс.

— Вай республикерча юрташка бераштa лаьрхIа дукха керда цIенош, детсадаш, яслеш яьй, — йоах Музаевс. Царех дуккха яраш, хьаяь дуккха ха йоацаш хиларца, бокъонца тоянь яьннаяц. Со болх беш ва, дезал а хIама эшаш бац, цудухьа аз лаьрхIад сайна йоагIаш йола гонорар берий учреждененна дIаяла.

НГIАССР просвещенен Министерствон предложенех Музаевс Нурдина йоагIаш йола 1958-ча шерара 42 188 сома лоархIам бола гонорар дIалургйолаш я Курчалоевски детдома.

Берашта лаьрхIа керда стихаш язъяьй поэта Музаевс. Уж цо ешаргья ше хьоашалгIа водача Курчалоевски детдомерча берашта.

Экрана тIа—школан завод

Кинотеатрий экранаш тIа арадаьнад Къилбаседа-Кавказски кинохроника студен 12-гIа номер йола «Къилбаседан-Кавказ» яха журнал.

Киножурнал долалу оператора Короева сюжетаца. Дагестане доккхагIа дола Судак яха хий дIа а къайла аьшкбетона трубашка из дIачудуллаш ту экрана тIа.

ЧIоагIа сакъердаме хеташ бIарахьежалу кинооператора Еремеева кадрашта. Цар тIа дувц Грознерча № 51 йолча юкъерча школан пионерски заводах лаьца. Экрана тIа йоккха здани я. Чура бIаргагу здани. Станока дIа тIа йода дешархо. Цо дувц:

— «Семилеткан спутник»—иштта цIи йолаш я тха пионерски завод. Тхоай кулгашца хьалъяьй оаха яр, оахош лард а еллай, пенаш а деттад, цехаш тоа а яьй.

Директоро хьахойт къамаьл даь 10-ча классера дешархо Тихонова Лида завода директор йолга.

Гуш я механически цех. Станокаш тIа болх беш ба дешархой. Директоро хьавовзийт цеха начальник бола 7-ча классера дешархо Долов Валя. Цхьаннена, шоллагIчоа дIа тIа а ухаш, слесараша еча хIамашка хьеж из. Цар еранц я отверткаш, моарзагIаш, иштта кхыйола хIамаш. Цеха начальника тайп-тайпара хьехамаш тел слесарашта. Цар йовхьашка хьежача гуш да уж станокашца балхаш де Iемалга.

Экрана тIа бIаргагу дахчах хIамаш ю щех а. Бехктокхаме декхар да столяраша кхоачащдер. Химически завода лабораторе заказ — пробиркаш йокъаеш йола подставкаш еш боахк уж.

Завода переплетни цех бIаргаго йиш я экрана тIа.

Дешархоша яьча хIамашка хьожаш я технически совет. Цун членаш ба школан директор нов. Гаркуша В. Я., пионерски завода директор, дешархо Тихонова Л., кхыбола дешархой. Завод ювцача киножурнала кадрашка хьежача хана гIадвахе, дог гIоздаьле хул, хIана аьлча ираз долаш да вай берий вахар.

Кхыйолча сюжеташа дувц Минеральни хиш долча Кавказерча курортий 150 шу даларах лаьца, СССР медицински Iилман Академен выездной сесси хиларах, Ставропольски краерча Ачикулакски районе Затеречни яха керда нефтяникий поселок йилларах, Нальчикски турбазера туристаш Шаухна яхача лоам тIа хьатIа баларах лаьца.

Г. ВЕРОЕВ.

Безаме вIашагIкхетар

Машин наькъа школан цIеча уголоке 5-ча апреле саррахьа вIашагIкхийтта дукха кагий нах бар. Дукха бар царца нохчийи гIалгIайи кагий нах а. Шоашца къамаьлаш де а укх тIеххьарча хана шоаш язъяь произведенеш еша а шоайцига хьоашалгIа нохчийи гIалгIайи писателаш боагIа, аьнна, гулбеннабар уж.

Дешархоща къамаьлаш деш а шоай произведенеш ешаш а хилар писателаши поэташи Джамалханов Зейндин, Боков Ахьмад, эрсий поэт Новотельнов, Осмиев Хьамзат.

Къаьстта чIоагIа сакъердам болаш ладийгIар кагийча наха гIалгIай къоначча писатела Боковс эрсий меттала дийшаьча ший «Сий» яхача дувцарга. ЧIоагIа безаме, сакъердам болаш чакхдаьлар писателаш кагийча нахаца вIашагIкхетар.

Транспорта болхлой семинар

Нохч-ГIалгIай совнархоза мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста Управленен Учебно-курсовой комбинате транспорта болхлой семинара болх дIаболабаьб.

Семинаре дакъа лоацаш ба машиннаькъа тIарча транспортера а мехкдаьтта доаккхачеи чакхдоахачеи предприятешкара а, «Красный молот» яхача, Грознenски химически, транспортни машинаш еча заводашкара а совнархоза кхыча предприятешкара а болхлой. Цар Iомадергда машиннаькъа тIарча транспорта устав, грузаш дIа-юха кхахьара планировани а уж хьайийяреи дIакхахьийтареи гIулакхаш а, иштта кхыдараш а.

Семинаро цхьан беттеи ах беттеи болх бергба.

И. СЕНЧЕНКО.

Книжкай тархе тIа керда книжкаш

Укх тIеххьарча деношка Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен книжни издательствос кепа а теха арахец гIалгIай меттал «ТIахьехам» яха Базоркин Идриса яздаь книжка.

Граждански тIом болаш гIалгIай мехка деникинцашцеи кIайгвардейцашцеи юрташкарча беррига наха къаьста партизански группаша лоаттадаьча тIемашта хетадаь да из книжка.

Авторо цу книжка тIа къаьгга дувц хьалха Владикавказ оалаш хиннача (хIанз Орджоникидзе) городе гIалгIай зIамига отряд Симонова цIагIа моттиг а лаьца, майра шоай низ а, хьинар а ца кходеш Советски Iаьдал даккха аьнна лета хилар а, из группа контрреволюционераша цIерацеи хицеи ювча кхоачаеча хана гIалгIай партизаний вокх группо, вIалла ца хезаьча бесса майра тIа а яха из кIалхара яккхар а царех тарра кхыдараш а.

Из книжка дийшача книжкаш дешарашта гургда вай даьша а боккхагIа болча вежараша а мел турпала денал ура а оттадаь тIемаш даьд Советски Iаьдал оттаде а чIоагIде а гIерташ.

Книжка атта кхетабеча гIалгIай меттала яздаь да, цун 116 оагIув я, сурташца хозъяь беттагаргаш а я.

Иштта кепатеха арадаьннад Осмиев Хьамзата оттадаь гIалгIай фольклор. Цу тIа да гIалгIай дувцараши, кицаши, халкъа иллеши.

Т. АРЧАКОВ.

*

Германен Федеративни Республика. Английски ракетни база йилла лаьрхIача Дортмунда эггIахьа: Бракель яхача аэродрома юкъе, машаргахьа болча наха пикетировани яь шин дени шин буси. Малхбузехьара Германи атомни герзаца кийчъяра духьала къовсам лоаттабора баха нах тIахьехаш дар плакаташ.

СУРТА ТIА: посташка айтта латта пикетчикаш.

Берга сурт. Центральбильд.

*

КЪАМАЬЛ ДУ ГРОЗНЕРА...

Радиопередачай программа

9-ча апреле: Iуйранна: 8 сахьат 20 минот яьлча керда хоамаш (нохчий меттала). 8 сахьат 35 минот яьлча — «Сердало» газета обзор (гIалгIай меттала); 8 сахьат 50 минот яьлча хоамаши, объявленеши; 9 сахьат даьлча — нохчийи, гIалгIайи музыкан концерт; 9 сахьат 25 минот яьлча передачай программа.

Сайранна: 5 сахьат 20 минот яьлча Юртбоахама болхлошта йола передача (гIалгIай меттала); 5 сахьат 35 минот яьлча нохчийи гIалгIайи музыкан концерт; 6 сахьат 40 минот яьлча — нефтяной промышленноста болхлошта йола передача (нохчий меттала).

10-ча апреле: Iуйранна: 8 сахьат 20 минот яьлча «Ленинан некъ» газета обзор (нохчий меттала); 8 сахьат 35 минот яьлча — пионераштеи школьникаштеи передача (гIалгIай меттала); 8 сахьат 50 минот яьлча — хоамаши, объявленеши; 9 сахьат даьлча нохчийи гIалгIайи музыкан концерт; 9 сахьат 25 минот яьлча передачай программа.

Сайранна: 5 сахьат 20 минот яьлча хьайбашлеладерхошта передача (гIалгIай меттала); 5 сахьат 35 минот яьлча нохчийи гIалгIайи музыкан концерт; 6 сахьат 40 минот яьлча «Доалахьен ши форма» яха беседа 7 сахьат 30 минот яьлча — керда хоамаш (нохчий меттала); 7 сахьат 45 минот яьлча музыкальни антракт; 7 сахьат 50 минот яьлча — керда хоамаш (гIалгIай меттала).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре.

Йоккха зал. **«Киевлянка»** 2-гIа сери.

Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1. **«Моряка йоI».**

Долалу: 8.30, 12.30, 4.30, 8.30.

«Новкъа вIашагIкхийтар уж».

Долалу: 10.30, 2.30, 6.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2. **«Тха воI адвокат ва».** Долалу: 9, 11, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3. «Цунна хьо веза». Долалу: 9.15, 1.15, 5.15, 10.15.

«Чкъаьрий доахачун воI».

Долалу: 11.15, 3.15, 8.15.

«Родина» яхача кинотеатре. «Киевлянка» 2-гIа сери. Долалу: 8.45, 10.45, 12.35, 2.30, 4.25, 6.20, 8.15, 10.05.

Переговораш бахьан лоаттабу къовсам

*

Обозревателя заметкаш

*

Дунен общественность чIоагIа раьза хилар дунен халкъашта юкъе къоастаде дезаш латта дешаш дувца кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещании пачхьалкхений эггара керте латтарий совещании е аьнна США-н, Англен, Францен, СССР-а правительстваша барт баьб аьнна баьча хоама. Дунен печато яхачох, из барт боккха принципиальни лоархIам болаш ба, «шийла тIом» лоаттабара тIехьабарий «философел» переговорий идея котъяьккхай цо. Доазол дехьарча тайп-тайпарча газеташа белгалдоах, дунен халкъашта юкъера дешаш переговорий наькъаца къоастадеш лоаттабеча къовсаме Советски Союзо даь доккхий гIулакхаш. «Советски Союзо шийна де могар ду кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещанен толам баккха гIерташ», яхаш язду «Женьминь жибаос».

ХIанз, малхбузерча пачхьалкхенашеи Советски Союзои ноташца кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани гулъяра хьакъехьа йола шоай уйлаш вIаши йовзийтачул тIехьагIа, дика кхетадеш да Малхбузера доал ду гIозараш дунен общественноста из дезаш хиларах ца боалаш переговорий идеяна раьза хилар. Цхьабакъда, дунен халкъашта юкъера кхохкам хьаллоаттабеш хьашташ уж гIозараш дунен общественноста шеко йоцуш гIерт. Iаьрйна пачхьалкхений эггара керте латтарий совещани е эшаш хиларах а оттаеш.

Дунен халкъашта юкъера кхохкам хьаллоаттабе уж безам болаш хилар къаьстта тучадаьлар, нагахьа санна кхыча мехкашца гIулакхий министрий совещане шоай толам боалемара пачхьалкхений эггара керте латтарий совещани е раьза хургьяц США, Англи, Франци, аьнна американски печато баьча хоамах.

Цхьабакъда, Англен официальни викало къаьстта къамаьл дир цу хьакъехьа. Цо дагадохийтар «пачхьалкхений эггара керте латтарий совещани хургья» яха премьер-министра Макмиллана дешаш.

Йоккхача пачхьалкхенашта юкъе соглашени хилара духьал чIоагIа кампани йоржаяьй Малхбузерча Германен доал деча гIозараша. «Шийлача тIема» ларда тIа хьалъяь ФРГ-ан правительство кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий германски деша хьакъехьара совещани хургйоацаш йохае гIерт, йоккхача пачхьалкхенашта юкъерча моллагIча а переговораша пайда бербал тайна лаьтта. Советски Союзаша моллагIа тайна кхоллам хилар ше малхбузерча гIулакхийн «здел» лорадер ба яхаш дIакхайкхо канцлера, Аденауэр гIерт. «Ганноверше Прессе» яхача Малхбузерча Германен газето яздора, дунен халкъашта юкъера кхохкам дIабаккха увттаю планаш дIаяха гIерт канцлер, яхаш. «Шийлача тIема» ше тIехьа латташ хилар «коммунизмах болча кхерамах» ше дагалувцарашца «чIоагIде» гIерт Аденауэр.

Дуккхача шерашка Iайна дунен халкъашта юкъера Iалаьмате чоалхане дешаш къоастадара наькъаш лаха деза кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещанен. Шинна оагIонна хьаштдолча тайпара къоастадаь, дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбе боккха сатем а, барт хилара тIехьара лоIам а, хIаьта царел а чIоагIагIа из кхохкам дIабаккха дег чура безам болаш хилар а эш. Цудухьа доазол дехьара прогрессивни общественность чIоагIа духьал я йоккхача пачхьалкхенашта юкъе переговораш ярах пайда баргбац, цу переговорех хIама хургдац яхаш мел барашта. ХIаьта переговорашта духьал гIертилга лакхлуш да. Къаьстта аьлча переговорашта духьал латтараша йоах, нагахьа санна пачхьалкхений эггара керте латтарий совещани барт тайна чакх ца йоале, «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газето яхачох, «ше бергхиннача пайда дац ... мехкашцарча гIулакхий министрий совещане толам баллалца, пачхьалкхений эггара керте латтарий совещанена юкъе вахара раьза ца хилар», — яхаш язду газето. Машар безара дешаех цхьа дош къоаста ца луш дусе, вож дешаш къоастаде йиш йоацача мича доах цо, нагахьа санна уж къоастаде а дунен халкъашта юкъера хьал тоаде а безам болаш совещанен доакъашхой хуле.

Иштта безам болаш я Советски Союз. Дунен халкъашта юкъе латта къовсаме дешаш машарца барт беш къоастадара тIехьа хаддanза ше латташ хилар дIахьекхад цо. Йоккхача пачхьалкхений хургйолча переговорий толам балар чIоагIа ловш долча дунен халкъаша боккха мах бу Советски Союзо машар безаш лоаттадеча гIулакхa.

* * *

Тибетера реакционни мятеж йохаяь дIаьяьккхай. Мятежа тIагIолла гIар айяь хинна малхбузехьара пропаганда из хьарах дола бахьанаш къайладахьа а цунах доацар дувца а гIерт хIанз.

Фу хиннадар Тибете? Тибет — Китайски Халкъа Республиках дIахада йиш йоацаш дола дакъа — Китая вокх автономни районашта юхе къаьстта шийй бокъонаш йолаш хиннай хIанзалца. КНР центральни правительствонеи моттигерча тибетски правительствонеи юкъера гIулакхаш Тибет машар тIехь мукъаяккхара хьакъехьа баьча бартаца нийслеш дар. КНР правительствос Тибетан автономни района. ХIаьта а феодально-крепостнически строй дIайоалаш яцар цигара; тибетски кулгалхошта ловш хиларах боадоне а тоIабаь а боахкабора баха нах.

Моттигерча Тибета правительстве дукхагIа хиннача реакционни кулгалхоша шоай хур-могар дора феодалашкара совленаш дIа ца яхийтеи из Китая мехка юстара район прогрессах дегIайоагIаргйолча наькъа тIа ца ялийтеи гIертащ. Нагахьа санна империализман тийшаболх юкъебенна хиннабецаре машарца къоастаде йиш йолаш долча гIулакхех социальни дов хилар. Мятежах хIама хургдоацилга хьалххагIе а шоашта ховшехьа а, из кхераме гIулакх доладир империалистически агентуро. Дына керте латтача а бахача а нахах цхьадола дакъа шийгахьа даккха мегар цунна, цхьабакъда бахача нахах дукхагIбараш тийшаболх гIоттабаьрашта тIехьа ца а боалаш, царна духьал а баьнна, тийшаболх вIашагIбеллараша духьал Китая правительствос оттадаь гIулакхаш хьаллаьцар. Цудухьа моттигерча правительствоцара тийшаболх боаллараш шоашца низах тибетций дын кулгалхо вола далай-лама а ваьккха, Тибетера Инде бахаб байдда.

Тибете хиннача реакционни мятежо курабаьхача «шийлача тIемагахьа» бараштa керда провокацеш е дагадехар. Мятеж вIашагIйоллаш хиннача чанкайшистски клико керда гIаттамаш бахьалархьама, «материке юхабахарах» лаьцна шоай Iовдала идея юха а кердайоахаш ба чанкайшисташ. Чанкайшистaшта чIоагIа гIо ду Азера гIулакхаш юха а талхадар духьа Тибете хиннача мятежах пайда эца гIертача США-н тIема гIозараша. «Дукхача хана денз дагалаьттар, — материкови Китае база юллилга — кхоачашдарна, Тибете хиннача восстане шоашта гIо дар догдоахаш ба китайски националисташ (чанкайшисташ — **С. И.**)— яхаш хоам бир Ассошиэйтед Пресс яхача агентствос.

Американо - чанкайшистски доттагIий аьттув балaнзар. Тибете хиннa мятеж сихха дIаяккхар бахьан долаш цар дагалаьттараш кхоачашхиланзар.

Цхьабакъда, дунен халкъашта юкъера кхохкам хьаллоаттабераш юхатохaнзар Тибете цар лийрхIараш чакх ца даларо. Тибете хиннача гIулакхех хетта кхы цхьаькха провокаци гIоттае беннабар уж — Китайски Халкъа Республиканнеи Инденеи юкъе моастагIал долла дагадехадар царна.

«Джугантар» яхача Индийски газето укх деношка яздора, Инденеи Китаянеи юкъера доттагIал доха а даь, Инди дунен халкъашца гIулакх хургдоацаш хоада а яь, тIеххьара а ше лораяр духьа американски герзахи американски тIема новкъосталахи тийша йисар» дезаш йола элементаш я, яхаш.

Уж уйлаш а йохаргйолаш я.

Тибете хиннача событешка империалисташ эшар кхы а лоархIамегIа ца дар хьажаь хозараш — тIехьбаьча империалистически лагера дуьнена цар цхьоагIо йохае гIертилга.

С. ИВАНОВ.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхамеча секретара — 2-25-72; корректорске — 2-30-91; партийни вахарен экономикан отделий — 2-25-72

СФ00299. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, НГIАССР, г. Грозный, Революцен проспект 30/3. Заказ № 2247.